

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefraucate nu se
primesc. — Manuscrisele nu se
returnează.
INȘERATĂ se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas, Hermann
Schulz, Rudolf Mosse, A. Oppel;
Nachfolger; In Budapesta: J. F.
Domonkos; In Cluj: A. F.
Goldberger, Eckstein; In Bucu-
rești: Agence Havas, Bucu-
cursale de Roumanie; In Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețurile inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 6 cr. și
50 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 8-a o
seriă 10 cr. sau 50 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 27)

„Gazeta” iese în 18-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la ad. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare,
Târgul lui Nr. 30 etajatul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr.
Cu dămăci în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. e.
sân 15 bani. Atâtă abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 145. — Anulă LVII.

Brașov, Dumieci, 3 (15) Iulie

1894.

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Iulie 1894 st. v.

s'a deschis nou abonament,
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii fetei noastre.

Prețul abonamentului a se vedea în
capul fetei.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei”.

Fericiții Săcui și nenorociții Moți.

Brașov, 2 Iulie v.

Tote ar fi cum ar fi, der cu Să-
cuii n'o pôte scôte la cale guver-
nulă ungurescă nici de cum. Făcu-
tu-li-a școali de tot felul, clăditu-
li a drumuri ferate, datu-li-a lucru
din greu cu plățile cele mai bune,
împărțitu-li-a chiar și bani din fon-
dulă loră de montură numai și nu-
mai ca să-și vadă de treburi și să
nu mai emigreze în România, —
der tôte înzadară. Săcuii au conti-
nuat și continuă de a-și căuta în
România traiul de tôte zilele și dela
acestă prea plăcută și vechiu obi-
cei strămoșescă nu-i mai pôte opri
nici „Tarka-Jézuș”-ul loră unguresc.
După tôte acestea luminații stă-
pănitōri dela Budapesta au ajunsă
la convingerea, că nu-i altă modru
de scăpare, decât să-i facă pe toți
Săcuii domni, că atunci măcară își
voră vedea de domnia loră de-acasă
și nu voră mai lua cōsa și secerea
în mână, pentru a munci în brazda
boeriloră valachi.

Cum și-au gândit, așa au și fă-
cut. Implântatu-și-au ghiarele loră
cele lungi în cassieria statului și ca
din pământă au începută a răsări
de-odată pe pământulă săcuescă felă
de felă de școle de meserii, gata de
a-le pune Săcuiiloră pânea și cuți-
tulă în mână, fără nici o cheltuēlă.

Scopulă într'o privință s'a și
ajunsă. Din Săcuii cei flenduroși au
începută a răsări nisce domnișori,
carī departe de-a mai lua cōsa și
secerea în mână, der cu meseria
loră sciu să-și agonisescă ună traiu
așa de bună, așa de ticnită, cum
n'au mai avut, pôte moși de stră-

moșii loră. Nu de geaba e dicetō-
rea, că „meșteșugu-i plugu de aură”,
căci cu acestă plugă prețiosă, me-
seriașii săcui s'au ridicat, în ade-
veră, neasemenat mai pe sus, de-
câtă părinții loră plugari.

Der ce folos, ce folos!! Care
cum a apucată la domniă, ia frun-
đa'n buze și se duce. Der se duce,
cum nu s'au mai dus până acum,
căci după ce au trecută odată gra-
nița și au pusă piciorulă pe pămēn-
tulă României, înderătă nu și-lă mai
iau, ca și cum anume pentru ei
s'ar fi făcută cânteculă:

Dîmboviță, apă dulce,
Cin' te bea, nu se mai duce.

In adevăr, după statisticele un-
gurescă, în anulă 1881 se aflau în
Săcuime 12,708 de industriași, sêu
meșteșugari de sine stătatori; în
mânia diferitelor școle de meserii,
ce s'au înființat de atunci încōce
pentru Săcui, până la 1891, va să
dică numai în decursă de dece ani,
numerulă industriașiloră din Săcuime
a scădūtă la 9583; toți ceilalți, în
numără de 3125, precum și alți mulți
mai noi, ce se voră fi ridicat dela
1891 încōce, au emigrat în Româ-
nia, unde și-au ridicată atelierile
loră de lucru cu cândulă de a
se mai reîntorcedă acasă până-i lumea.

Vedemă așa-deră, că luminații
și prea înțeleptii noștri stăpănitōri
au pătitō cam prostă cu domnia Să-
cuiiloră. In loc de-a împedeca prin
acesta emigrarea loră în România,
după cum le era scopulă, din con-
tră, tocmai au ajutat'o și au fă-
cut'o mai primejdiosă, deorece pe
când țeranii săcui emigrăză în Ro-
mânia numai pentru timpulă, câtă
ține lucrulă câmpului, er tōmna se
reîntorcă la casele loră cu sutele de
lei în busunară, întregi și sănătoși,
fără să-i fi trāsnitū cuiva prin minte
de a-i despoia de limba și naționa-
litatea loră, — pe atunci meseriașii
nu se mai reîntorcă.

Pare că ar fi bătaia lui Dum-
neđu, și nu alta. Cu câtă fanaticii
maghiarisatorii rivnescă mai multă
la limba, legea și naționalitatea al-
tora, cu atâtă mai marī suntă desat-
trele, ce dîlnicū le îndură tocmai din
partea celoră mai scumpi ai loră.

Acum a mai rămasă o singură
încercare: Statulă să le dea mese-
riașiloră săcui atâtea ajutore, să le
facă atâtea favoruri și să-i scutescă
de atâtea sarcini, încâtă ei să se
simte pe pământulă patriei loră toc-
mai ca în Canaană și să nu se în-
lure a-și mai părăsi țera loră cu
nici ună preț.

In acestă scopă, ună comitetă,
e s'a înființat anume pentru acesta
în comitatulă Treiscauneloră, face
ntre altele următoarele propuneri, pe
carī pressa ungurescă încă le spri-
jnesce cu căldură:

Mai întâi să se înființeze pe
cheltuēla statului ună mare deposită
sēt magazină, care să cumpere nu-
mă decâtă și cu bani gata orī ce
marfă lucrată de meseriașii săcui.
Va fi trăba deposituluiă apoi, că ce
va face cu marfa; caute-și piețe și
o vëndă, decâtă va pută, decâtă nu, pa-
guba trece în socotēla statului. As-
ta-i una la mână.

A doua: guvernulă să mijlo-
cescă, ca pentru armata comună,
pentru honvedime și gendarmeria,
pe câtă numai se pôte, toți articulii
industriali să se procure dela meseria-
șii săcui. Totă pentru sprijinirea
unoră mare mișcare între toți ce-
tățenii statului, în a căreia frunte
erăși să stea guvernulă.

Totă guvernulă să mijlocescă
apoi, ca meseriașiloră săcui să li-se
dea împrumutulă cu camătă câtă se
pôte de mică; să le dăruescă mași-
nele de lipsă în atelierile de lucru,
să le împrumuteze taxele de transportă
pe liniile ferate ale statului etc. etc.

Acestea suntă ultimele mijloce,
prin carī speră strălucitii patrioți,
că voră pută împedeca emigrațiunea
Săcuiiloră în România. Guvernulă
ungurescă, care întot-déuna cum mână
plină a săritū în ajutorulă Săcuiiloră
săi iubiți, se va sili, de sigură, să
împlinescă și aceste ultime dorințe
ale loră, căci decâtă nu va face ceva
pentru Săcui acum, când are la în-
dēmână milioanele storse de pe spi-
narea cetățeniloră în fiă-care ană,
apoi când să facă?

Guvernulă pentru aceea este gu-
vernă, ca cu părintescă bunăvoință

să îngrijescă de sörtea cetățeniloră,
er Săcuii cetățeni suntă și ei, ca și
alții. Cine der ar pută să-i ia guver-
nului în nume de rău această îngrijire?

Der înainte de-a încheia aceste
constatări, ni-se înfățișeză în memo-
ria tabloulă posomoritū alū nenoro-
cițiloră noștri Moți din Munții apu-
seni și inima ni-se umple de adēncă
măhnire și amărăciune.

Moții noștri încă suntă cetățeni
ai statului tocmai așa, ca și Săcuii.
Ei încă plătescă dări, ei încă își dau
feciorii la cătane și nu numai odată
și-au vērșatū sângele în rēsbōie vi-
tejescă pentru apărarea țerei. Și cu
tôte acestea guvernulă pentru ei nici
școle n'a ridicatū, nici drumuri fe-
rate nu li-a clăditū, nici banī nu li-a
împărțitū, nici domni pe ei nu i-a fă-
cutū, ba li-a luatū pânea din gură,
oprindu-i dela întrebuintărea munți-
loră, carī erau singurulă loră câmpă
de muncă, și i-a lāsātū pe drumă,
de mila lumei, fără de-a-le deschide,
în schimbă, măcară o singură cale
spre a și pută agonisi pânea de tôte
zilele. Și când nisce pădurari ungu-
ri, în sburdălnicia loră, descarcă armele
asupra Motiloră și tragū în carne
vie, guvernulă, dreptă mulțămire,
gendarmeriloră și armatei, er tribu-
nalele ungurescă le prepară temni-
țele, trăgēndu-i în judecată.

Și Motulă rămāne cu tôte acestea
credinciosă pământului, în care s'a
nāscutū, și n bordeiulă sêu sērmanū
își mănāncă pânea scāldatā în la-
cremī, cāntāndū:

„Fiă pânea cătu de rea,
Totă mai bine n țera mea.”

Este atâtă de tristă, atâtă de
sfășietōre asemēnarea acestă, încātă
cuvintele nu suntă de ajunsă pentru
a pută exprima criminala vitregitate,
cu care este tractatū, în patria sa
strămoșescă, nenorocitulă nostru po-
poră, în asemēnare cu celă ungu-
rescă. Lāsămă să simtă în inima sa
fiă-care ce va vră, căci ună senti-
mentū va fi acesta, care prin cu-
vinte nu se pôte exprima, der care
va trebui la totă întēmplarea să mă-
rēscă însētoșarea după dreptate și li-
bertate a Romānului.

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

Sasū Vodă.

(Tradițiune poporală din Bucovina)

Când s'a suită Sasū Vodă pe tronulă
Moldovei, dice, că Siretele, deși era celă
mai vechiu orașă din tōtă țera și măcară
că locuise înainte de acesta tatălă sêu,
Dragoșū Vodă, înrînsulă, n'avea nici o
singură cetățue sêu altă întăritură și nici o
casă mai de Dōmne-ajută, în care ar fi
putută locui ună domnitoră. De aceea se
vedă elă constrinsă a-și zidi singură o ce-
tățue. Der unde?... în ce locă s'o zidescă?
după-ce Siretele era aședatū, ca și în tim-
pulă de față, între delurile Ruina, Mie-
deni și Tătarčina, carī se află în partea
despre amēdi, apusū și mēdă-nōpte, era în
partea despre rēsăritū și mai alesū peste
riulă Siret, care trece alături cu orașulă,
ună șesă mare câtă poți vedea cu ochii.
După mai multă chibzuială și soco-
tēlă se hotără în sfērșitū să o zidescă în
partea din urmă, și anume pe loculă acela
unde se afla din vechime o mică ridică-
tură de pământū cu rămășițele unei capiste

pe densă, căci trebeu să scitā, că Siretele
a fostă înființată cu vr'o câteva sute sêu
mii de ani mai nainte de acesta de cătră
ună poporă streină și păgānă, alū
cărui nume n'a pututū străbate până la
noi. Der fiindă-că ridicătura, despre care
ni-i vorba, îi s'a părutū prea mică și ne-
însenmată, de aceea a poruncitū elū sol-
dațiloră săi s'o facă mai mare, mai lungă,
mai lată și mai înaltă.

Soldații, cărora li s'a datū porunca
acesta, nu așteptară să li-se mai spusă încă
odată, ci apucāndu-se de lucru, prinseră a
săpa bărbătesce lută de pe malulă dreptă
ală Siretului și cărāndu-lū unii cu căciu-
lile, alții cu coifurile, adecă, care cu ce
avea și cum putea, în nici mai puțin de-
câtă o zi și o nōpte rădicară și făcură o
întăritură mai de hai de cum și-a doritō
însuși Sasū Vodă.

Pe ridicătura și întăritura aceea, care
de atunci încōce s'a numit de cătră unii
Întăritură, eră de cătră alții Horodiște,
puse apoi Sasū Vodă să i-se zidescă cetă-
țuia dorită, în care avea să locuiscă, și
din care, la timp de mare nevoie și greu-
tate, avea să se apere împotriva dūșmani-

loră, ce arū fi venitū asupra sa și a ora-
șului.

Der elū nu se mulțămī numai cu atăta,
ci fiindō omū cu frica lui Dumneđu și
neafāndu-se pe timpulă acela nici o singură
biserică de pētră în întreg orașulă, cum sfērși
cetățuia de ziditū, puse să i se zidescă și
o biserică, în care să aibă atâtă elū, câtă
și supușii săi unde se închina și ruga în
tignă părintelui cerescū. Inșă elū nu voi,
ca biserică aceea să se zidescă în nemijlo-
cita apropiere a cetățuiei, ci ceva mai de-
parte pe ună tăpșantū, care se afla dincolo
de părșulă Căcāina, și anume în partea
despre mēdă-și-apusū dela cetățue.

După-ce a fostă acuma și biserică
gata și după-ce a sfērșitō în numele Sfîn-
tei Treimi*) fiindă biserică despărțită de
cetățue prin părșulă Căcāina, și prin ur-
mare neputēndū Sas Vodă, cu una cu două,
merge ca să se închine într'însa de rēulă
părșului, care une-orī era fōrte repede și
turbure, nimēnui nu-i era cu puțină să

*) Unii orașeni spunū, că Sfânta Treime ar
fi zidită de Petru Mușatū, er Sas Vodă ar fi zi-
dită biserică cu patronulă Sf. Ioană, care se află
în mijloculă orașului.

trēcă de cealaltă parte, puse să se dureze
ună podă peste densulă, și anume, după
spusa unora, din piele de bivolă, după a
altora de fier, și erăși după a altora de
aramă. Pe podulă acela apoi, care lega ce-
tățuia cu biserică Sfintei Treimi, se ducea
atâtă Sasū Vodă, câtă și curtenii săi la bi-
serică, ca să se închine. Er după-ce se în-
chinau și se întorceau înapoi acasă, tră-
geau podulă după ei.

Vēdēndū Dōmna lui Sasū Vodă, că
soțulă ei și-a ziditū o biserică atâtă de
frumosă, voi să-și zidescă și ea una. Der
fiindă-că era Săsōică din Ardealū și nu-și
schimbă legea, când s'a măritatū după Sas
Vodă, de aceea dorea să-și zidescă o bise-
rică păpistășescă, care ar corēspunde cre-
dinței sale și dorinței celoră de-o lege cu
densă.

Inșă Sas Vodă nu-i încuviință să zidescă
o asemenea biserică, ci i spusă din
capulă locului, că cine doreșce să voeșce
să se închine lui Dumneđu, să mērgă și
să se închine în biserică, ca a ziditō elă,
cine nu ducă-se unde-i place, că elū ni-
mēnui nu-i da voiă să zidescă astfel de bi-
serici în țera sa.

Procesul Memorandului la Curia din Budapesta.

În zilele de Marți, Miercuri și Joi ale săptămânii acesteia, senatul ferial al Curiei regesci din Budapesta a pertractat recursul de nulitate, ce l'au înaintat condamnații în procesul Memorandului, contra barbarei sentințe, ce tribunalul din Clușiu a adus-o în acest mare proces.

Recursul de nulitate cuprinde 35 de puncte, în cari se află motive și argumente așa de puternice pentru nulificarea sentinței, încât numai un om lipsit de ori ce simț de dreptate, ar pute să le nege, ori să le combată.

Dér tóte în zadar, când e vorba să judece lupul pe miel. Senatul Curiei regesci a respins tóte punctele recursului de nulitate, și prin urmare, a aprobat sentința monstră a tribunalului din Clușiu.

Étă cea mai nouă scire de nedreptate și siluire, ce ni-se face nouă Românilor. Ne judecă, ca pe nisce făcători de rele, umplu temnițele cu noi, ne huidesc și ne batjocoresc în tótă forma, și noi, ca „mielul”, ce spre junghiere s'a adus, le suferim tóte, le îndurăm tóte.

Dér precum nu poți opri iarba să răsără, să crească și să înflorască, de-ai bătuci-o ori și câtă la pământ, întocmai întemnițările și persecuțiile dușmanilor noștri nu vor putea nicădată, dér nicădată, să sugrume în noi dorul după libertate, legitima pretensiune de egalitate și aspirațiunile noastre, de-a trăi ca popor cu individualitatea sa națională, cu limba și legea sa străbună.

Luptă însă ni-se impune, luptă pe viață și pe moarte, când e vorba de-a fi séu a nu mai fi!

Nr. 237—1894.

CONVOCARE.

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, conform §§ 14 și 21 din Statutele Asociațiunii, se convocă în opidul Sebeșului săsesc pe zilele 26 și 27 August 1894 stil nou, pe lângă următoarea

Programă:

Duminică în 26 August: Ședința I-a cu următoarea ordine de zi: 1) Deschiderea ședinței prin presidiu la 10 ore a. m. în localul, ce se

va designa spre acest scop, 2) Raportul general despre activitatea comitetului în decursul anului 1893, împreună cu conclusele aceluia; 3) Alegerea unei comisii de 3 pentru esaminarea raportului general și a unei comisii de 3 pentru esaminarea rațiociniului pro 1893 și a proiectului de buget pro 1894; 4) Emiterea unei comisii de 3 pentru incassarea taxelor delate membrii vechi și dela cei cari se vor scrie din nou, 5) Insinuarea propunerilor și a eventualelor interpelări; 6) Raportul comisiei pentru înscrierea membrilor; 7) Certe eventualelor disertațiuni în sinuate la timp.

Luni în 27 August: Ședința a II-a cu următoarea ordine de zi: 1) Deschiderea ședinței la 10 ore a. m.; 2) Verificarea procesului verbal di ședința I-a; 3) Raportul comisii nilor esmise în ședința I-a; 4) Alegerea secretariului al II-lea pentru restul periodului 1894—1895; 5) Cetirea eventualelor disertațiuni; 6) Defigerea locului pentru proxima adunare generală a Asociațiunii; 7) Dispozițiuni pentru autentificare procesului verbal di ședința a II-a; 8) Incheierea ședințelor adunări generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au să fiă prezentate presidiului Asociațiunii în scris, cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 5 Iuliu 1894.

Ioan M. Moldovan, Dr. I. Bologna,
președinte. secret. II.

Posilović și Strossmayer.

Nou numitul arhiepiscop instalat în 9 I. c. fiind de un număr foarte numeros și strălucit public. Renumitul episcop Strossmayer, care este atât de urgisit de Unguri, pentru că e bună Croată, i-a întins noului arhiepiscop paliul, și cu această ocaziune i-a adresat următoarea alocuțiune:

A lupta pentru onora lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor, este chiamarea bisericii, ceea ce însuși Domnul a dă-o cu cuvintele: „Cum m'au gonit și restignit pe mine, astfel vă vor gonit și restignit pe voi. Nu vă temeți de aceia, cari omor trupul, însă nu pot omori și sufletul.” Învingerea câștigată prin suferințe, cruce și moarte, este cea mai mare și glorioasă învingere. Dacă lumea ar renunța la îngâm-

re și la iubire de sine și ar urma învățurile lui Christos, atunci de sigur ar omni pace în stat, în societate și în familie. În locul acestora domnesc însă gâmfarea, iubirea de sine și poftele, cari rănesc în potrua lui Isus Christos și a lui sfinte.

Libertatea este cel mai mare bine, fără de care tu nu-ți poți implini datori. Mulți voiesc să se subjuge, ca să se servească scopurilor lor. În potrua acestora trebuie luptat vitejesc și până la sânge. Acestor oameni trebuie să le dăcem: Să ascuți mai mult de Dumnezeu. Vitejia și iubirea de libertate trebuie să fiă inspirate de iubire. Isus a versat lacrimi pentru Ierusalim.

El se ruga către Tatăl său pentru poporul nemulțumitor și necredincios, care nu știe, ce face.

Ție. Înalt Prea Sântia Ta, nu-ți va fi greu, de-a dovedi această iubire, pentru că după pilda lui Isus, Vei arăta tăria și vitejia, apărându-ți libertatea și patria, după cuvintele Domnului: „Cel ce își iubesc mai mult pe tatăl său și pe mama-sa, pe fratele său și pe sora sa, decât pe mine, acela nu este vrednic de mine.”

În nmele întregii biserici croate te salut sincer și din inimă, în numele tuturor episcopilor și al preoților, în numele întregii diecese îți promit, că în tot-deuna îți vom urma dojenele și sfaturile și ne vom ruga să trăiesci lung timp și să lucrezi spre mărirea lui Dumnezeu. Insuflat de acest spirit, să strigăm din tot sufletul, din tótă inima: Dumnezeu să binecuvinte pe arhiepiscopul și metropolitul nostru. Zzivio!

SCRIRILE ȚILEI.

— 2 (14) Iulie.

Încă o poruncă draconică. Ministerul unghuresc de culte și instrucțiune publică a dat aspră poruncă inspectorilor unghuresci de școle, ca cu începutul anului școlar viitor, 1894—95, să nu mai învecă decât numai în casul, dacă vor avea pentru această specială nevoie dela ministeriu. — Ce scop are guvernul cu această aspră poruncă a sa? Pentru ce să nu le fi iertat preoților noștri, cari pe lângă teologia, mai au și diplomă în regulă de învățător, să ocupe posturi învățătoresci la școlile lor proprii? Ori dora vră guvernul să ducă lucrurile până acolo, ca nici mămică de pe masa noastră să nu o putem mânca fără „învoirea specială” dela ministeriu?

— 0 —

Școlă de stat în Năsăud. Ministrul unghuresc de culte și instrucțiune publică a poruncit, ca în Năsăud să se înființeze o școlă populară elementară de stat. Observăm, că în Năsăud se află o școlă

elementară fundatiională românească, despre care însuși inspectorul unghuresc de școle recunoște, că e „prea escelentă” („igen kitünő”) și bine arangiată. Pentru ce dér se mai înființază și o școlă unghurescă de stat, după ce știut este, că în Năsăud, afară de câțiva funcționari și pe-atâția industriaști carpați, alți Maghiari nu se află? Diavolul maghiarilor va să se răspundă la această întrebare.

— 0 —

Neleguire unghurescă. Miercuri spre Joi, din săptămâna trecută, doi frați Români de-ai noștri din Brașov, veniau dela Sibiu prin comuna Arpaș. Înserase, și au tras la o căroiună, ca să-și stempere fόμεa și setea. În căroiună erau și alți oșpeți, ér de-o parte un lăutar trăgea din vióră. Unul dintre călători, dori să-i cânte „cântecul lui Lucaci.” Într'aceea sosi un gendarm și intră în căroiună. Fără a face mulț pureci, gendarmul înhață pe concețățenul nostru și-l duce la primăria. După acesta alți doi gendarmi au venit ér la căroiună, unde aflând pe celalalt călător l'au dus cu ei la trăsura, au scotocit tot și au întreat de „hărtii.” — „Ce hărtii, domnule”, răspunde cu mirare călătorul. „Vedeți nălc pretutindeni.” Dér gendarmii cereau mereu „hazaarul iratokat” (hărtii trădătoare de patriă). În cele din urmă au aflat două fotografii de ale părintelui Lucaci. Pe acestea le-au confiscat numai decât ofiterul de gendarm. După ce a întreat, că de ce poartă chipul acesta, a dă, că „Lucaci este tâlhar.” — „Banu, domnule”, răspunde călătorul român, „eu știu, că omul acesta numai bine a făcut și face.” În sfârșit l'au dus și pe dănsul la primăria, unde i-au reținut două ore fără nici o cauză. Aici pretorele, prin un substitut al său, a voit să-i pedepsască cu câte 2 fl. v. a., dér bravii noștri concețățeni au protestat și n'au voit să plătescă nimic. În sfârșit au fost lăbrați, reținându-li-se fotografiile. — Ce obrăznicie și neleguire!

— 0 —

În contra cursurilor de limba maghiară. Fôia sârbescă „Zastava”, ce apare în Neoplanta, dice, ca cursurile de limba maghiară, ce s'au deschis vara acesta în mai multe orașe pentru maghiarizarea învățătorilor nemaghiari, sunt un atentat în contra naționalităților. Dovedesc apoi, că în ce privește pe învățătorii sârbi, această nouă împovărare a lor nu este altceva, decât o agitare în contra Sârbilor. Scopul urmărit prin aceste cursuri nu se va ajunge, din contră va produce numai ură și amărăciune și mai mare în sinul Nemaghiarilor. Pe Sârbi nu-i vor maghiariza șovinștii unghuri în veci.

— 0 —

Societatea pentru învățatura poporului român din Bucuresci aduce la cunoștința generală, că la școlă normală a acestei societăți, fiind vacante anul acesta 19

Dér dómna, încăpăținată și înținată cum era, nu voi să-l asculte. Din potru, luându-se după sfatul și îndemnul celor de-o lege cu dănsa, adică a popistașilor, cari căutau tóte chipurile și mijlocele, ca să tragă și pe Români la legea lor, făcând în ciuda soțului său, chiamă pe mai mulți zidari străini, și-i puse să zidescă biserica dorită, la vre-o câte-va sute de pași mai spre apus de Sf. Treime.

Zădarnică i-a fost însă tótă încercarea și munca, căci Sas Vodă nu era unul din ceta acelor oameni, cărora le cântă găina în casă. Vădend, că soția sa nu vrea să-i fie cuvântul în samă, nu-i spuse mai mult nimica, o lăsă să începă lucrul, ér când văd, că zidarii au pus temelie bisericii și începă acuma a zidi, chiamă pe vr'o căp-va oameni de încredere la sine și le spuse să sape în taină, în timp de noapte, când tótă lumea dorme dusă, un șanț pe sub pământ, începând dela malul drept al părului Căcaina și până sub temelie bisericii dómnei sale. Ér când fu șanțul gata, le dăse să așeze un vas cu praf sub zidul bisericii, să prindă la gura vasului o funie scămoasă și lungă, care

să ajungă până la capătul șanțului, și în fiă-care nopte următoare să dea foc funiei.

Omenii de încredere făcură tóte ceea ce le porunci Sas Vodă, săpară șanțul, luară în fiă-care serea câte-un vas de praf și-o funie lungă și scămoasă, puneau atât vasul, cât și funia, unde trebuia să fiă puse, când cugetau ei acuma, că tot orașul dorme dus și nime nu-i va putea oblici și descoperi ce făc, da foc funiei, funia ardea, până ce ajungea la praf, ér când lua praful foc, tot ceea ce zidau zidarii peste zi, nótea sbura în aer.

Dómna și mai ales zidarii se mirau foarte mult: cum și de unde vine, că aceea ce zidesc ei peste zi, se dărimă peste nópte?... Să nu fi zidit ei cum se cade?... să fi fost vr'un cutremur de pământ?... să fiă locul necurat?... séu ce păcate să fiă?... Destul, că nimieri nu-i plesni prin minte, care e adevărata pricină... Dér și Sas Vodă cu oamenii săi de încredere încă nu se dederă de gol, dimpotrivă, voindu a veni de hac dómnei și celor de-o lege cu dănsa, rideau în pumni și nu spuneau nimănuia nici un cuvânt.

Și așa biserica, ce a voit să o zidescă dómna lui Sas Vodă, nu pută de fel să ajungă în deplinire. Ér dómna vădend, că nu-i chip să o scotă la capăt, scăpăra de ciudă, și numai decât ar fi fost în stare, nu știu, ce ar fi făcut. Dér fiind-că nu putea nimic face, înghiți noduri și tăcu. Nu mult după acesta născend ea un băețel, îi plesni acuma alta prin minte: voi adică numai decât să-și boteze băiatul în legea sa. Și nu știu, ce făcu, ce dăse, destul că să implini dorința. Dér tocmai împlinirea acestei dorințe a fost nenorocirea ei și-a nevinovatului ei copil.

Sas Vodă, adică, cum prinse de veste despre ceea ce s'a întâmplat, se făcu foc și pară de mânie. Și fără a mai sta mult pe gânduri, porunci cătorva oameni să injege opt bivoli albi la un tun, să urce tunul în partea despre amiașă a orașului, și de-acolo să-l sloboda apoi în casa, în care a fost botezul, și-n care se afla atât dómna cu nouăscutul și botezatul băețel, cât și preoții ce l'au botezat împreună cu cumetri, precum și cu mulți alți papistași.

Și cum a poruncit Sas Vodă, așa

s'a și întâmplat. Câtă ai scăpăra dintr'un amnariu, bivoli fură prinși la tun, tunul scos în vârful dealului, și acolo îndreptat și sloboșit în casa unde a fost botezul, și care câtă ai clipi din ochi, s'a făcut mii și fărâmi împreună cu toți cei ce se aflau într'ensa.

După acesta tristă și înfiorătoare întâmplare, ne mai vrënd Sas Vodă să petrecă mai mult în Siret, se hotărî să-l părăsască și să se ducă unde l'or duce ochii și picioarele. Și cum se hotărî, așa și făcu. La vre-o câte-va zile părăsi Siretul împreună cu curtenii săi și nu se întorse mai mult îndert.

Părăsind Sas Vodă Siretul și rămând cetățuia sa în voia întâmplării, fără nici un scut și privighiere, în scurt timp a început a se ruina și a se dărâma, ér mai pe urmă materialul, din care era făcută, era întrebuințat la zidirea altor locașuri, astfel, că în timpul de față nu se mai află nici o singură urmă dintr'ensa, care ni-ar pute arăta locul, unde a locuit odinioară Sas Vodă.

Tot așa s'a întâmplat și cu podul, ce lega cetățuia cu biserica sf. Treimi.

locuși, din cari 9 de bursă și 10 de solventi, se va ține concursul pentru ocuparea lor, în ziua de 1 Septembrie 1894. Concursul se va ține în localul școlii din curtea bisericii sf. Ecaterina. Condițiile de primire sunt următoarele: 1) Etatea dela 14—15 ani, ce se va dovedi cu actul de nascere. 2) Actul de vaccinare séu dovadă, că a zăcut de vărsat. 3) Un act din partea primăriei, prin care se dovedește, că e fiu de sătenu. 4) Certificat de absolvirea cursului primar. 5) Taxa de solvent va fi 400 lei anual. Înscrierile se fac la cancelaria școlii între 1 și 27 Augustu c.

— o —

Descoperirea unei bande de anarhiști. Din Roma vine o știre telegrafică de mare senzație. S'a dat de urmele unei bande de anarhiști, ai cărei membri și-au pus de scop de-a ucide pe capii statelor Italia, Franța și Spania, precum și a persoanelor puse în fruntea conducerii acestor state.

— o —

Musica orășenească va da mâne un concert în otelul la „pomul verde“, cu un program bogat și frumos. Atragem cu deosebire atențiunea publicului asupra piesei plăcute „Der Traum eines Reservisten“, de Ziehrer. Începutul la 8 ore séra.

Esamene la sate.

Protopopiatul Ulpiei-Traiane, Iulie 1894.

Înainte de-a arăta succesul diferitelor esamene din districtul protopopesc al Ulpiei-Traiane (cercul Hațegului, diecesa Lugosului) voui aminti, că în aceste școle s'au folosit, ca manuale de învățământ, cele prescrie în statutele diecesane din 1879 și cu rușine excepționale, materia s'a tratat în estensiunea prescrișă, mai cu seamă unde învățătorul funcționează de mai mulți ani totu la aceea școlă. La acele școle însă, unde aproape totu la 2 ani s'a schimbat învățătorul, instrucțiunea a trebuit să sufere și să înainteze mai încet.

În ce privește disciplina și rëndul bun în școlă, nu pretutindenea am rămas mulțumiți, ér în predarea stilisticii și a gramaticii românesce am fi așteptat peste totu mai multă deprindere și temei.

Puțină grijă și osteneală însă s'a pus în cultivarea grădinilor de pomărit, cari cu unele excepțiuni, demne de laudă, — au rămas în parte neglese, deși acestu ramu de câștig, foarte potrivit pentru aceste locuși, ar aduce mari folose economilor și ar trebui să dispună pe învățători la îngrijire conșciențioasă.

În fine fiă amintit, că de astă dată multu mai puținu popor a luat parte la esamene, ca în anii de mai înainte, ceea ce a datu ansă presidiului să-și exprime căința sa, așteptându, ca în viitoru popo-

rul să dovedească mai multu interesu față de progresul fiilor săi și prin înfățișare numărōsă să dovedească alipire și dragoste cătră școlă, pentru care i se ceru atâtea jertfe și sub a cărei influență regeneratoare, are să se croască viitorul promiștoru alu nēmului nostru.

După aceste observări generale, în următoarele voui schița starea școlilor singurate, cu deosebită privire asupra esamenelor publice, ce s'au început în 27 Maiu la școlă din Clopotiva și s'au terminat în 15 Iunie la școlă de stat din Zaicani, cu rezultate peste totu mulțamitoare.

1) **Boușarul inferioru.** Acestă școlă fu vizitată în decursul anului de 2-ori, la 8 Nov. 1893 și la 6 Aprilie a. c., cu ocașiunea vizitei canonice. Esamenul s'a ținut în 9 Iunie cu 52 elevi (28 băeți, 24 fete), dintre 79 înscriși și 64 frecuentatori, sub presidiul subscrisului. Au luat parte la esamenul parochiului local, On. Romul Raca, învățătorul din Boușarul sup. și un micu număr de popoeni. Învățtorul local *Simeon Câmpeanu*, succésul *indestulitoru*. Acestă notă, ce nu dovedește zelu înfăcărat și stăruința recerută pentru înaintarea învățământului, nu rezultă atât din răspunsurile elevilor, câtu mai vortosu din împrejurarea, că materia prescrișă pentru cele două clase din urmă (III și IV) nu a fost tratată în totă estensiunea, ér la cei începători s'a dovedit puțina deprindere, ca urmare firască a frecuentării neregulate.

La acestă școlă, unde învățătorul actualu servește de 9 ani neîntrerupt și unde tineretul școlar dovedește istețime, pricepere și minte ageră, s'au așteptat rezultate cu multu mai mari, deorece învățătorul posedă tôte calitățile pedagogiei, așa că prin zelu, stăruință și devotamentu pentru școlă, ar puté face multu. Elevii, împărțiți în 4 clase, s'au examinat din doctrina creștinescă, limba română (cetire, scriere și gramatică) și maghiară, calculul mental și cu cifre, geografă și istorie, elemente din istoria naturală și din cantu. Răspunsurile elevilor din cele două clase inferioare, au fostu mai succese din religiune și calculul mental, mai puținu din celelalte; ér ale celor din cl. III și IV — între cari însă nu s'a putut constata mare diferență — au succésu mai bine din religiune, cetire, limba română și maghiară și geografă, mai puținu din calcul.

Frecuentarea școlii a fostu puținu regulată, ceea ce, pe lângă altele, se atribuie și împrejurării, că fiindu comuna împărășiată, copiii mici, în timp de iernă și pe plo, numai cu mare greutate pot străbate până la școlă. Edificiul școlar, clădit din material solid și provédut cu localitate corăspundătoare, are o sală de propunere spațioasă și ajustată cu cele de lipsă; elevii posedă manuale indestulitoare. Grădina școlii e bine cultivată; curățenia

în școlă mai bine păstrată, ca în anul precedentu; protocoalele școlare în ordine.

2. **Boușarul superioru.** Esamenul publicu s'a ținut în 2 Iunie la 10 ore dimineța cu 40 școlari (20 băeți, 20 fete) dintre 114 copii obligați și 50 înscriși, sub presidiul subscrisului, în prezența parochiului și docentului din Boușarul inferioru. De față era și un număr mășor de popor. Învățtorul prov. *Demetriu Maniușă*, a făcutu cu școlarii progresu indestulitoru. Și aici s'a constatat scăderea, că materia prescrișă pentru 4 clase, în câte au fostu împărțiți elevii, nu s'a predat întregă, ér din unele obiecte s'a predat chiar în contra regulilor pedagogice; așa din limba maghiară nu trebuie a se pretinde memorisarea unor vocale abstracte, ce nu cadu în cercul de cunoștință alu elevilor și pot fi înțelese numai de cei perfecți în aceea limbă; apoi în geografă învățătorul s'a estins până la părțile extreme ale lumii, pe când teritoriile mai apropiate din patriă le-a predat numai superficialu.

Elevii s'au examinat din doctrina creștină, socotelă și limba rom., în cetire, cu succésu bunșor; mai puținu din limba maghiară și gramatica română; ér din geografă, istoria patriei și istoria naturală și fizică, mai multu mecanice, decâtu în înțelesu. Mai bine a succésu cantul. Frecuentarea școlii a fostu ceva mai regulată ca în anul trecut; școlă de repetițiune se cercetă mai regulată. Și aici starea împărășiată a comunei și depărtarea prea mare de școlă causăză absențele multe și reduce în mare măsură sporiul elevilor. Pe lângă acestă lipsescu în mare parte rechisitele școlare și manuale, pentru a căroru procurare înzadară a fostu muștrat senatul școlii.

Causa principală, pentru care acestă școlă e în stagnare, o pörtă mai cu seamă senatul școlii, care numai întru scutirea după placu a elevilor dela școlă se simte aplicat, ér în prestarea ajutorului de lipsă la procurarea rechisitelor și a manualelor ignozăză ori-ce dispozițiune. Edificiul școlii e în stare bună: sala școlii e destul de spațioasă; pentru înmulțirea lumii s'ar recere încă o ferăstră, ceea ce de repetite ori s'a dispus. Curtea școlii e bine îngărdită; grădina de pomăritu lipsescu. Preste totu, starea școlii puținu indestulitoare.

3. **Bucova.** La acestă școlă esamenul publicu s'a ținut în 2 Iunie după amezu, cu 59 elevi (34 băeți, 25 fete), din 83 obligați și 71 clasificați sub presidiul subscrisului, în prezența parochiului local, a învățătorului din Boușarul superioru și a celui din Rūdemor, pe lângă asistență numărōsă de popor. Învățtorul, *Remus Agliceră*, a arătat unu progresu, după împărijări, mulțamitoru.

Elevii împărțiți în 3 clase, fură examinați din religiune, limba maternă (cetire, scriere, puțina gramatică) și maghiară, com-

putul mental și cu cifre, cu succésu bun; mai puținu din geografă. Considerându împărijările de totu nefavorabile sub caru acestu învățătoru a luat conducerea acestei școlii părăsite, rezultatele obținute sunt mulțamitoare și stăruințele învățătorului merită tôte lauda. Fără sprijinu din partea senatului școlar și a antistiei comunale, în lipsa rechisitelor și a manualelor școl. necesare, apoi pe lângă o frecuentare neregulată a elevilor, în acestu intervalu scurtu nici nu a putut face mai multu, de-ore-ce aproape cu toți școlarii a trebuit să începă dela elementele instrucțiunii, lipsindu-le aproape ori-ce pregătire de mai înainte. Dér mergendu mai departe pe această cale, precum după succésul preclaru obținut cu ocașiunea depunerii esamenului de calificățiune, cu dreptu cuvântu se aștepta ca în decursul anului școl. viitoru, școlă va fi adusă în rëndu bun și învățământul va prospera în măsură îmbucurătoare. Copiii dovedesc talente și calități destul de frumoșe, așa că unu învățătoru zelosu și cu conșciență, provédut cu cele de lipsă, poté dobândi rezultate foarte frumoșe și prin acelea se influență și asupra părinților pentru trimiterea regulată la școlă.

Precum aproape în tôte comunele, așa mai cu seamă aici mulți dintre părinți — onore excepționale — socotescu îndatorirea școlară, dreptu sarcină grea, și pe lângă pretexte feliurite stăruescu a-și subtrage pruncii dela școlă; ér senatele școlare, nepricépându-și chiamarea, nu arare-ori încuragă aceste porniri păgubitoare, scutindu pe copiii dela școlă, în contra tuturor remuștrărilor din partea directorului și a învățătorului. Ba adese-ori, cerendu respectarea dispozițiilor legale, își atrag prin acestă neplăcere poporului și a primăriei comunale, care nu face aproape nimic pentru înaintarea învățământului. Dispozițiunile luate cu ocașiunea vizitațiunii în zilele prime din Noemvrie 1893 cu privire la procurarea băncilor și a mai multor rechisite și manuale școlare, abia pe la finea lui Decemvrie s'au împlinit în parte, după ce s'au făcutu dese remuștrări la oficiul notarial și la pretură.

Școlă de repetițiune se cercetă foarte rar și școlă de pomăritu lipsescu. În această comună, împopulată cu aproape 1400 suflete, care dispune de isvire numărōse de venit, se simte lipsa urgentă de lărgirea școlii și sistemisarea a doi învățători pentru a-se puté primi la școlă toți pruncii apți. Căci numai luminarea generațiunii tinere poté pune stavilă esplotărilor stăruescu, decât aceste locuși, după construirea oăii ferate, puse în prospectu, voru fi inundate de străini, cari cu timpul mulți se voru aședa în această comună. Unu viitoru bogat i-ar suride acestei comune, decât ar sci apreția avantajele situațiunii sale.

4. **Clopotiva.** Esamenul publicu la acestă școlă s'a ținut în 27 Mai la 3 ore p. m. cu 76 elevi (44 băeți, 32 fete), din

Pe ridicătura de pământ, unde a fostu odinioară cetățuia lui Sasu Vodă, se află acuma ținterimul jidovescu, ér la pôlele acesteia o cărămidărie, unde se facu cărămiși și unde s'au aflat în anii din urmă o mulțime de lucruri străvechi de pe împul poporelor păgâne, cari au locuit în aceste părți. Din pricina acestă apoi au și început Seretenii, de unu timp încococe, a numi ridicătura și întăritura de pământ de odinioară „La cărămidărie“ séu „Délul podului“, în locu de „Horodiște“ séu la „Cetățue“, cum îi spuneau mai înainte.

Éră pe locul, unde ducea podul cel de piele de bivol, séu de aramă, duce astăzi numai o punte îngustă. Și numai ridicăturile de pământ, cari au slujit de căpătuiu în partea despre miadă-și-apus și cari se pot vedé și astăzi în grădinile de prin prejurul bisericii sf. Treimi ne mai arată, că a trebuit să fiă odinioară unu pod aici.

Biserica sf. Treimi însă, ca unu locașu sântu și dumnezeescu, a rămas până în ziua de astăzi. Atata numai, că ea dintru începutu nu era simplă, ca acuma, ci

avea și unu turnu. În anul 1831 însă, după cum spunu bătrânii orașului, fiindu unu cutremur mare de pământ, i-a picat turnul, și când a picat tôte mahalaua s'a cutremurat.

Totu atunci a căpătuiu biserica mai multe crepături mari, cari nu le avea mai înainte, și din a căroru pricină lungu timp nu s'a liturgisit într'ensa, temându-se atâtu preoții cât și orășenii, ca nu cum-va să se risipescu și să omore pe toți cei ce voru fi adunați într'ensa.

Mai pe urmă venind nisce ingineri și cercându-o cu de-amăruntul, au spus, că se poté fără de nici o frică liturgisi într'ensa, numai decât mai întâiu se va îndrepta, adecă decât se va infiereca, întări bine cu nisce pente și cercuri de fier.

Și cum au spus inginerii, așa a și fostu, căci inferecându-se bine cu pente și cercuri de fier, tencuindu-se și vărindu-se atâtu pe din lăuntru cât și pe din afară, și acoperindu-se cum se cade, acuma preoții éráși liturgisescu într'ensa, fără să se témă, că li-se va întâmpla ceva, pentru-că îndreptată și inferecată cum este, poté să

dureze mai totu atata timp, câtu a durat și până acuma.

(„G. B.“)

S. Fl. Marianu.

Dunăre voinicul.

Din povestile lui P. Ispirescu.

A fostu odată, ca nici odată...

A fostu odată unu pustnicu. Elu trăia într'unu codru, pe unde trecea o apă mare. Ședendu elu acolo singuru, i se urise totu avendu a face nu mai cu fiarele sêlbatiche.

Dorul lui era să aibă unu copilă ca alți omeni, și odată hotărî să se ducă la riu și ceea ce a găsi să fiă copilă alu sêu.

A doua zi sculându-se cu nôtepa în cap și mergendu la riu, găsi unu coșu la margine, abătutu de apă; îl luă și într'ensul află unu copil de lemn, pe care l'a adus la coliba lui. Se bucură sihastrul de acestă; déră bucuria nu era desevășită, fiind-că lemnul este totu lemn, nu mișcă. Se puse deci pe post și pe rugăciune. Trei zile și trei nopți încheiate, nu se ridică dela pământ, că dór va arăta Dumnezeu vre-o minune cu dênșul.

În ziua a patra, pe la cântător, când se revarsă de dor, se pomenesce, că întră la dênșul doi moșnegi cu bărbile până la brâu și albe colilie. Pasămite era Dumnezeu cu sfântul Petru. Bietul pustnicu rămase uimit de mirare, el, care nu văduse puiu de omu străin prin préjma locului de când trăia p'acolo.

— „Bun găsit, bătrânule“, îi dîșeră ei.

— „Bună să vă fiă inima, tășilorilor; dér ce vântu vă aduce pe la mine, nevoiașul? căci nu mai știu minte, de când n'am mai vădutu nici urmă de dobitoacu p'aci, necum de omu. N'am unu topor în îndemână, că așa face unu semn în pragul de sus, ca să-mi aducă aminte, că m'a cercetat în viața mea omeni de felul alor noștri.

— „Și fără să te ostenești, semnul se va face. Déră de ce-ți tocaci genunchii rugându-te, și te usuci postindu-te?“ îl întrebă ei.

Atunci sihastrul, sculându-se, le pōvesti tôte întâmplarea cum găsise copilul cel de lemn, și sfîrși dicendu:

„Acum mă rog și postescu, că dór

141 obligații și 82 cercetători, sub presiunea subscrierilor, în prezența parohului și învățătorului din Ostrovul-mare, a învățătorului din Riudemor, pe lângă asistență numărată de popor, de către învățătorul *Nicolau Câmpănu*, cu succes mulțamitor. Elevii, împărțiți în 6 clase, s'au esaminat din toate obiectele prescise; doctrina creștină (catechismul și istoria biblică) intuițiunea, limba română, (cetire, scriere și gramatică), limba maghiară, computul mental și cu cifre, istoria patriei și ceva din cea universală, geografia, istoria naturală și fizica, cântul bisericesc și național. Răspunsurile, în genere au fost bune, precise și la înțeles, din ce lămurit se vede, că pe lângă tot numărul însemnat al elevilor cercetători, învățătorul, ca totdeauna, și-a dat silința pentru înaintarea învățământului, și școlă sa a fost cercetată cu puține excepțiuni, regulat, încât mai nu a fost lipsă de pedepsiri pentru neglijență. Cu deosebire răspunsurile din catechism, cetire, scriere și memorizare, computul mental, istoria naturală și fizica au fost bune; din intuițiune, limba maghiară și istoria biblică, mulțamitoare; din istoria patriei și cea universală, geografia și computul cu cifre, îndestulătoare, la început în cetire, era le cei din clasele ultime s'ar fi așteptat mai multă deprindere și tractare mai temeinică; din istoria ar fi trebuit tractat mai multe momente însemnate din patrie și nu evenimente de mai puțin interes și din locuri mai departate. Totu acesta se referă la geografia, unde elevii mai mari păreau mai deprinși și mai cunoscuți cu părțile lumii și cu oceanurile, decât cu teritoriul patriei noastre. Școlă de repetiții s'a ținut și frecventat regulat. Causa, că s'au scutit delă cercetarea școlii nu mai puțin, ca 59 elevi, dintre cari cel puțin 30 vor fi apți de școlă, e și aici, ca și la Grădișce și Bucova, lipsa spațiului în școlă și a unui învățător secundar. Această școlă e bineșor provădită cu rechize și manuale, încât nu se simte, în această privință, nici o scădere. Salariul, s'a ridicat încă din 1892 la 300 fl., grădina de pomărită s'a căpătat cu ocaziunea comasării la 1892, în loc bun și se cultivă cu îngrijire. Edificiul școlar, clădit din material de piatră, are lipsă de unele reînnoiri. Peste tot, școlă se află în înaintare.

(Va urma).

Popă Avelu Bociu,
protop. român gr. cat.

Bilanțul comerțului din Austro-Ungaria.

De un timp încoace se îndreaptă în Austro-Ungaria interesul public în mare măsură asupra comerțului de export. Bilanțul acestuia stă acum pe ascuțitul cuțitului și e aproape să treacă în pierdere. În cele dintâi cinci luni ale anului curent

a fost exportul mai mare ca importul numai cu 1.617,000 fl., până când în anul trecut acela s'a urcat la suma de 33.054,000 fl. Starea acesta înrăutățită are mare influență asupra comerțului de bani și a produs la noi nu numai rea impresiune, ci chiar și nemulțămire.

Se naște acum întrebarea, că de unde vine decădinta acesta în bilanțul comerțului?

Putem cu totă siguranța răspunde, că n'o cauzăză acesta într'atât scăderea exportului, ci din contră mai multă creșterea importului. Exportul a scăzut în cele dintâi cinci luni numai cu 6,426,000 fl., până când importul s'a urcat cu 25.011,000 fl. Din plusul acesta cade suma de 17.492,000 fl. pe bucate, er 7½ milioane pe alte mărfuri. Creșterea importului vine de acolo, că în referințele de producțiune ale monarhiei noastre, în anii din urmă s'au întâmplat mari schimbări. Lucrarea pământului, din cauza prețurilor scăzute ale bucatelor, se rentează tot mai puțin, lefii lucrătorilor, în urma acesta, devin tot mai mici și din cauza acesta se aruncă tot asupra producțiunii industriale.

De aci urmază, că Austro-Ungaria a încetat de-a mai fi o țară exportătoare de cereale.

Cutremurul din Turcia.

Unu înfricoșat cutremur de pământ s'a întâmplat Mercuria trecută în Turcia, care mai ales la Constantinopol a produs mari nenorociri. Scirile mai nou spun minuni despre cele ce s'au întâmplat în Constantinopol. Sute de case au fost derimate, între cari mai multe prăvălii și edificii publice.

Biserica grecească s'a derimată cu totul, de asemenea și bazarul ginvaergiiilor, sub ale căruia ruine au fost înmormențate și neguțatorii. Până acum 150 de cadavre s'au scos din ruinele acestui bazar.

În suburbiile Prink și Mezzi s'au derimat și sururi întregi de case. În suburbiul Halki cete întregi de oameni au fost îngropați sub ruine, în suburbiul Para ruinele caselor fac imposibilă comunicațiunea pe strade. În fiă-care și se scot de sub ruine decă de cadavre.

Locuitorii, înspăimântați peste măsură, nu mai outhăză a-și cânta adăpostul sub acoperământ, ci ziua-noptea petrecă afară, sub cerul liber. În întreg orașul, precum și în suburbii, prăvăliile sunt închise. Nu se află aproape nici o stradă, în care să nu găsească case derimate.

Din alte părți ale țerei turcesce încă n'au sosit sciri despre urmările acestui cutremur, dar din orașele aflate pe țărmurile Bosforului se telegrafiază, că și pe acolo cutremurul a produs mari de-

vastări și că locuitorii înspăimântați și-au părăsit moșiile și au fugit.

Miseria e înspăimântătoare. Guvernul turcesc a făcut un împrumut de o jumătate milion, cu care să se potă acoperi măcar primele lipsuri ale nenorociților.

Alaltă-er, în 12 Iulie, s'au simțit încă două cutremure mai mici, er er nu s'a simțit nici unul. Pe baza observațiilor științifice se crede, că alte cutremure nu vor fi, cu toate acestea populațiunea este atât de înspăimântată, încât nu vră să credă, și petrece tot sub cerul liber.

Despre sărăcirea poporului.

3. **Nepăsarea și mintea ușoră.** Ecă și aceste sunt două păcate forte grele, cari s'au înrădăcinat în poporul nostru și-l duc la sărăcia cea mai mare. Decă stai și înveți pe oamenii noștri unu lucru nou, fire-ar cât de bun, ei nu se mai apucă să-l facă, și învățatura își rămâne, ca și când ai arunca mazere la părete. Nu odată li vorbesce preotul, nu odată învățătorul său altă prietină bună al poporului, zile întregi îi rogă pe oameni și-i învață, ba și cu lacrimi în ochi îi îndemă și le dice: o, tu popor bun, tu popor atât de greu cercat și de pățit, ia s'ema, ce faci! Au doră nu-ți veți căderea cu ochii, doră nu-ți veți nevoia; — mai departe să nu mai pășesc pe calea acesta, căci apoi vei peri! Noi vrem să-ți ajutăm și să te scăpăm, er tu nu vrei să ne crești? Doră numai noi îți mai suntem încă prietini cei puțin și unici, cari nu ne rușinăm de tine și voim să-ți întindem mână de ajutor. O, tu popor bun, deșteptă-te și ia-te după noi pe calea, ce te duce la viitor frumos și trai bun!

Și poporul, drept că stă și ne ascultă, dară după aceea tot rămâne nepăsător — își ține calea cea veche înainte, nepăsându-i de învățatura noastră, de spor în bine și ne mai pășându-i nici de starea cea grea, în care se află. Er să-i vorbescă vr'unu venetic străin, care caută în or-ce chip, ca să-l înșele, sau să-i dice unu cuvânt cât de neînsemnat — apoi poporul nostru îndată îl crede și ascultă de sfaturile lui, deși îl ducă tocma la cădere și așa se depărtează, se înstreineză de prietini și cei adevărați, ca și când aceștia și nu străinii ar fi vrăjmașii lui.

Fraților săteni! Voi sciti destul de bine, că numai acela vă pte spune adevărul, care împărtesce cu voi bucuria și durerile și care nu caută să vă tragă pelea. Acela numai vi-e prietină adevărată, acela numai vă iubesc din inima curată și decă pe acela numai se cade să-l ascultați, pentru-că cuvintele lui se răvarsă ca din peptul maicei vōstre, pentru-că cuvintele lui sunt sante.

Lăsați nepăsarea de o parte și incre-

deți-vă numai în ceea ce vă iubesc și-să bucurați de binele vostru.

4. **Necruțarea.** Patima risipării îi bagă pe oamenii noștri în datorii mari și eră îi face să sărăcească. Țăranul nostru, nu-i ce dice, are inimă bună. Ducându-o bine, avându unu bună ca rodă avută seu vândându vr'o vită or pâne, el nu mai gândesc la ziua de mâne și la viitorul său, nu se gâtesce de întâmplări rele, nu stringe *ban alb pentru zile negre*, adica ca să aibă, când ar da peste densusul vr'o nenorocire, dară trăiesce, cum dice cela, numai de ași pe mâne, or din mână în gură. Ceea ce a câștigat, îndată și strămășesc, și apoi, când îl ajunge nevoia, împrumută bani și face datorii: și datorile se înmulțesc la urmă într'atât, încât nu le mai pte întorce, și ecă sărăci. gata; ea întră în casa lui, ceea ce era odată plină de toate cele, și se aședă după masă. Și ceea ce dică de cei avuți, de cei ce nu țin banii în mână strins, aceea o pătesc încă și mai rău cei sărmani, cari trăesc numai din mână în gură. Ei iau ierna ban pe lucru pretutindene și și de acolo, de unde nu s'ar mai căde să ieie; pentru că dă, fōmea și frigul îi stringe, eră când vine săpatul său altă lucru, care îl plătesc vara forte bine, și când ar pute să-și agonisescă mai mulți bani și așa să-și pună câte ceva și de-o parte — atuncia îi mână dinapoi ca pe nisce vite, ca să-și implinescă lucrul pentru banii cei puțin, ce i-au luat de cu iernă. Ast-fel de nenorociri își blastemă zilele și apropiindu-se erăși ierna cu gerurile ei cele aspre, se duc eră, de se dau pe mâna jăfuitorilor, cari le dau eră înainte plata mică pe lucru la vară. Ast-fel se îndatoresc ei din nou și trăiesc necurmat tot în necaz și în sărăcia cea mai mare.

O, lăpești-vă, iubitorii mei, de așa neună chivernisire! Decă Dumneșeu a dat avere, or decă voi, cari sunteți mai sărmani, v'ati agonisit nisce bani ceva, apoi aduceți-vă aminte și de ziua de mâne și de poimane. Ași e cald și suntem sătui, eră mâne pte să fiă frig și fōmete. De aceea fiți păstrători și împacăți-vă mai bine cu o bucățică de pâne uscată, decât cu unu colac împrumutat.

În multe sate și-au făcut oamenii *bancă de împrumut* și-și țin înr'ensele banii cei agonisiti. En faceți și voi așa; puneți măcar în lădița bisericescă la păstrat câte 5 cruceri, câte 10, 20 30 de cruceri pe săptămână și veți vedă, cât veți stringe într'unu an și cât de bine vor prinde în timp de nevoia.

Decă să fiți păstrători și veți vedă, că nu veți mai sărăci nici odată.

5. **Pricina cea de pe urmă,** că sărăcesce țăranul nostru, e și lipsa de solidaritate, adică, că unu nu ține cu altul la or-ce nevoia. Ungurii țin cu Ungurii, Jidovii cu Jidovii, și fiă-care popor caută să dobândescă cât de multe drepturi și

vădându Dumneșeu riva mea, se va îndura să facă vre-o minune, însuflețindu acestu lemn, ca să-mi fiă toiaș bătrânețelor; că etă picioarele și mâinile imi slăbănogesc, vădul a început să-mi pieră și în curându are să mă cuprindă nemernicia cea mai de pe urmă a vieții omenescă.

— „Rugăciunea ta s'a audit la cer. Riva ta este cunoscută acum. Fi pe pace. Mâne de dimineță, la mâncate, Dumneșeu are să-ți trimită sprijinitor bătrânețelor tale pe Dunăre Voinicul.”

Cum isprăviră de vorbit, moșnegii periră, ca o năluca.

Pustnicul rămase ca unu cădută din cer, când nu mai văd înainte lui nimic. Se frecă la ochi, se mai uită odată, câtă p'imprejurul colibe, spre a se încredința de n'a fost vre-o ispită d'a necuratului. Aș! ce era să vadă, decă nu avea ce? Atunci și el încep să scuie în toate părțile, ca să se depărteze duhurile cele rele.

Apoi aducându-și aminte de rostul cel blând, ce aveau acei moșnegi în graiul lor, îi se mai alină ore-cum frica.

Totă noptea următoare, orbecându sihastrulă, dete tărcole colibe, ca să vadă dincăro parte are să-i vie voinicul ce-i spusese uncheșii, când în dor la mâncate, auți în colibă unu glas mângăios de copil, că-i dice:

— „Tată, mēi tată! mi-e fōme; dă-mi ceva de mâncare!”

Se speria bietul pustnic și nu-i venea să între în colibă. Elu aștepta minunea de aiurea. Copilașul, eșindu, stete pe pragul colibe, și mai dice încă odată:

— „Tată! tată! mi-e fōme; dă-mi ceva să mănănc!”

Eră pustnicul, întorcându-se și vădându unu copilaș, frumos ca unu bujor, îi peri frica și îi răspuse și el:

— „Copil să-mi fi, să te numesc Dunăre Voinicul, și să nu te biruescă nimeniă nici la luptă, nici la istețime.”

Dumneșeu, care ascultase și primise rugăciunile cele ferbinți ale sihastrului, trimise duh de vietă și însuflețise pe copilașul de lemn, pe care locuitorul codrului îl gășise în coș, venind pe gâră.

Se puse decă bătrânul de îngrijii de copil și îl crescă până ce se făcă mare.

De ce creșea, se făcea mai trupeș și mai voinicos copilul; eră după ce se mări, începă a eși și densusul la vânătoare. Pe unde umbla el, nu se stăveau paseri, or dobitoce. Unde să mai vie fiare sălbatice pe la coliba tatălui său, tii! că era peire de cap. Se bucura tătani-său și îi creșea inima când vedea pe fiu-său așa de vităz.

Intr'o zi, Dunăre Voinicul, eșindu la vânătoare, întră într'unu codru, vecin cu acela, în care trăia el cu tată-său; p'acolo dete el peste unu tontolet de om, care lua copacii de vârf și îi încovăia.

— „Ce faci tu mē, aici Strămbă-Lemne?” îi dice el.

— „Ce să fac? îi răspuse Strămbă-Lemne, ecă imi fac și eu meseria. Decă vrăi, aide să ne facem tovarăși!”

— „Aide, îi dice Dunăre”, cam în dorul leii, „pote vei fi și tu bun la ceva.”

Și plecară împreună.

Mergându ei prin codru, deteră de o apă ce venea tulbure. Se mirară ei cât se mirară de una ca acesta, apoi merseră mai înainte. În drumul lor deteră de unu

om, care sta cu unu picior pe unu mal și cu altul pe celaltu mal al gârlei. Elu spărsese unu munte și dintr'ensul lua bolovan și colți de piatră, îi frecă în palme și praful îl da pe gâră. De aceea venea apa tulbure. Cum îl văd Dunăre Voinicul, îi dice.

— „Dă tu, mē? Ce-ți este de frecă ale pietre și nu le lași în firea lor, așa cum le-a făcut Dumneșeu?”

— „Așa mi-este mie osenda”, răspuse Frēcă-Pietre. „Dă voi unde vă duceți?”

— „Ecă unde vom vedă și noi cu ochii, și unde ne-o scote drumul, pe care am apucat.”

— „Vrăți să mă luați și pe mine, tovarăși? Pot să vă fiu și eu de vr'unu ajutor?”

— „Aide și tu, neiculiță; că dor nu vom avă să te ducem în cărcă.”

— „Da cum păcatele să fiă una ca asta? M'oiu tiri și eu, eca, după voi, și n'oiu rămânea mai pe jos decât tovarășii mei.”

Și câte trei voinicii purceseră mai departe.

atât de multe bunătăți. Era poporele creștine în deosebi ar trebui să trăiască după porunca Mântuitorului nostru și să-i iubescă pe mădularii săi, ca și când ar fi numai o unică familie și un unic popor.

Numai poporul nostru trăiește cu nepăsare, nu se îngrijesc de fiă-care mădulăr în deosebi, dăr nici de întregul, și de aceea străinii venetici ne stăpănesc. Dacă vr' un frate de ai tăi cade într' o nenorocire, decât să peste densul și nevoia ori decât să părăsească, ori decât să și mure înainte ta, apoi tu, iubite sātene, te uiți la nenorocirea lui, fără ca să te dăr, și faci așa: *apoi dă, Dumnețu se-i ajute; eu isă bună bucuroș, că o ducă, cum o ducă!* Asta însă îi răutate, asta nu e milă creștinească, asta se chiamă lipsa de solidaritate, pentru că unul nu ține cu altul la nevoie — și de aceea străinii, cari țin strins între olaltă stăpănesc asupra noastră. Și această o faceți întru altele nu numai față cu biserica, dăr și la judecătoria, în trebii comunale la alegeri și pretutindene și ori-unde voi vă disbinați, și pace bună.

Luați-vă învățatură dela Jidovi, adecă cum țin toți la un loc: toți pentru unul și unul pentru toți; și decât de aceea o ducă ei foarte bine. Să nu gândiți, că nenorocirea unuia dintre voi nu vă strică pe toți; din potrivă: și un cântec dă dăr: *unde-i unul nu-i putere la nevoi și la durere; unde-să doi, puterea crește și dușmanul nu sporesce.* Dacă de pildă o comună întreagă îi de un gând și o ducă bine, apoi și fiă-care sātenu în deosebi nu o pte ducă rău. Dăr sunteți frați de o mamă și de un botez. Apărați-vă și iubiți-vă, ca frați buni, pentru-că voi ați crescut împreună și acele-și obiceiuri și datine bătrănesci vă țin la un loc, unul și același cântec vă au cântat mamele vōstre la lăgănu, unul și același pământ udat cu sângele strămoșilor vōstri vă hrănește pe voi și pe copiii vōstri! O, iubiți-vă deci și țineți unul cu altul, și atunci de bună seamă nu veți cadă.

Fraților Creștini! Ce să vă mai spun? Dați cu ochii împregiurul vōstru, căutați la satele megieșe, duceți-vă în totă lumea și veți vedă, cât de tare a cădutu bietul nostru popor, veți vedă pretutindene numai nenorocire și sărăcie la densul. Celu ce se va încredința de adevărul acesta, va suspina amar și va cunoșce, că astăzi v'am spus adevărul curat, da, adevărul curat, dăr și foarte amar. Creștinul nostru se perde, vedându cu ochii, pentru că-i lipsesc darul pestrării și pentru că nu cunoșce solidaritatea, adecă că nu scie a ține cu fratele său, adecă nu stau toți pentru unul și unul pentru toți. O, de ar da Domnul, ca să ajungem și noi timpuri mai bune, timpuri, în cari poporul nostru să se întorcă înapoi la trudă, la trezvie, ca să se deștepte din somnul nepăsării și să se arăte odată între voi *iubiri frățescă*

și unirea vōstră într' o unică și neînvinșă putere.

Domne Dumnețule, tu, părinte al tuturor poporelor; tu, care gândești, și de dănele și le judeci; tu, atot-puternice, care lași, ca peste faptele tale să vie nevoia și dăle negre, dăr care le dai ca stăpânitorul vécurilor și dăle senine și fericite: ascultă și rugăciunea luminătorului și păstorului poporului, care era odată atât de falnic și laudat și feresce-lu de peire, de sărăcie, de fomete și de frig; luminează-mi poporul meu cu lumina minții și-lu învia la vietă nouă, cinstită, trează, muncitoare și îngrijitoare de cele viitoare, ca și prin poporul acesta să se preamărescă numele tău în vecii vécilor. Amin.

(„Candela“).

EDUCAȚIUNE.

Invață cum să vorbești și să umbli cu copiii*).

Fiă-care clasă de omeni își are propria ei limbă și deprinderi, pe care trebuie să le cunoșcă cine-va destul de bine în mijlocul ei. De aceea savantul retras e timid și se face de risă, decât apare în mijlocul claselor de sus și nu scie cum să se pte, decât intră în mijlocul unei societăți de agricultori.

O asemenea situațiune își crează și tinerii, cari se întrețin numai cu cărți și cu bărbați în virstă atunci când li-se încredințază copiii. Ei nu scie cum să se pte cu ei și sunt tot-d'auna în încercătură și nu plac copilor, fiind-că societatea lor le e împovărătoare. De unde vine acesta? Limba și deprinderile copiilor le sunt streine.

Așa dăr, căutați de a le cunoșce! În locu de a ceti multe asupra educațiunii și a asculta prelegeri pedagogice, căutați mai bine copii în a căror societate să petreceți dălcă câte-va ore. Copii se găsesc pretutindeni, unde locuiesc omeni; îi veți întâlni de sigur și acolo, unde vă aflați. Pte aveți o gazdă, un vecin, un amic sau rudă, care are copii și care va simți o plăcere, decât vă veți întrețină cu ei.

Ca subiectu de convorbire eu propun mai întâi narațiunea.

Narațiunea are pentru toți copiii atracțiune și de îndată ce o persoană, care pte nara bine, își deschide gura, atunci toți se adună în jurul ei, întocmai ca pușorii în jurul mamei lor; această tendință vizibilă spre narațiune face și educatorului ocupațiunea ușoră și plăcută.

În dălele nōstre, când s'au scris atâtea cărți pentru copii, nu pte să fiă lipsă de materialu pentru narațiune. Și cea mai bună carte pentru copii pe care o cunoșce e Robinsonu de Campe.

Din „Cărtica furnicilor“

Dacă încep să narez, observă bine cum se pte ai tei auditori. Au ochii și urechele îndreptate spre tine; te rogă, decât e să terăini, ca să narez mai departe; atunci e un semn, că găsesc distracțiă în a ta narațiune. Sunt din contră somnoroși și încep să se jōce și să se imboldăscă unul pe altul, atunci trebuie să lipsescă ceva. Tu vei crede pte, că lipsescă copiilor buna voință. Eu cred însă, că te înșeli, fiind-că copiii atât, cât îi cunoșce eu, găsesc plăcere în narațiune. Lipsa constă din contră, sau în conținutul istoriei, pe care o narez, sau în tine însuși.

Pte că subiectul narațiunii tale nu cuprinde în sine nimic atrăgător pentru copii. De aceea încercă un altul. Le captivezi mai mult atențiunea, atunci ai greșit în alegerea subiectului narațiunii mai din nainte. Ferește-te numai de a distra pe copilași cu istoriē fantastice. Bine înțelesu, că ei le ascultă așa de bucuroși, ca și cum ar mânca prăjituri, sunt însă așa de periculoșe pentru spiritul lor, ca și prăjiturile pentru stomac.

Veți observa însă, că copiii sunt abătuți și neatent la tōte narațiunile tale, atunci lipsa constă de sigur în tonul cuvintării tale și tu ești dator să te îndreptezi în acesta cu atât mai mult, cu cât scopul narațiunii e numai de a învăța cum să vorbești cu copiii.

Câte-va observațiuni, cum să-ți îndreptezi tonul narațiunii.

Omulu vorbește ca o carte, se dăce de obicei, când vrea să laude pe cine-va, din cauza darului său de a vorbi. Dacă convorbesc cu ai tăi școlari, te consiliezi să nu vorbești ca o carte, ci cum obicei-nuesce să vorbească un om în contact cu omenii, — vorbește limba din vietă comună. Dacă compune cine-va o carte, își alege fiă-care cuvânt de expresiune și înlătură multe expresiuni din vietă comună, ca prea ordinare. Nu înlătură nici o expresiune din narațiune, ca ordinară, de care nu te rușinezi în vietă de tōte dăle. Prin această narațiunea ta capetă vietă și devine pentru copii atrăgătoare.

Mai departe, înlătură pe cât poți noțiunile generale, fiind-că nu pot fi pceptuate de copii și numescă mai bine fiă-care lucru în parte așa cum e exprimat prin ele. Poți de exemplu să dăci: Când s'a întors mama de la tērgu a adus copiii săi fructe și jucării. Tu poți exprima această frasă în chipul următor: Când s'a întors mama de la tērgu a adus lui Ionel și lui Petrică felu de felu de lucruri, și anume: mere, pere, alune, o cutiă mică cu mică farfurie, cu lingurițe, tablouri etc. Descrierea din urmă are pentru copii de sigur mai multă atracțiune, ca cea d'ântăiu.

Mai departe, fi în narațiunea ta ceva mai amănunțit și nu uita de a face și felurite digresiuni, ce au însoțit acțiunea. Tu poți d. e. să dai narațiunii de mai sus

mai multă vietă prin introducerea următorilor digresiuni:

„Ah! de ar veni mama odată“, dăcea Ionel lui Petrică. De abia vorbise și se audia ceva pe la ferestră. Ionel se uită afară și vede pe mamă-sa într' o căruță. Ese cu Petrică afară, er mamă-sa se dă jos din căruță și îmbrățișeză copiii, ia cuferul din căruță și-lu ducă în casă. Copii mergeau în urma ei și erau curioși de a vedea, ce o fi în cuferu. Cuferul e deschis și despachetat. O cutiă e de asemenea despachetată și pusă jos lângă copiii. Ei, fiind curioși, o deschid și găsesc în ea felurite lucruri, ce le-a produs mare bucuriă, și anume: mere, pere etc...

Mai departe fă încă, ca persoanele să vorbească în tonul, cum ar fi vorbit în realitate.

D. e. Ionel își zăresce mama. Petrică! strigă elu. A venit mama!

Mama? Răspunde Petrică! Și amendo se dau jos pe scară. Mamă! Multă iubită mamă! dăcea ei îmbrățișându. Iubiți copiii! dăcea ea strângându-i la peptu. Cât de mult v'am dorit! Sunteți sănătoși? P. Foarte sănătoși! Ne-ai adus ceva mamă? M. Să vedem! George, du cuferul în casă.

P. Ce e în cuferu? etc.

Se înțelege de sine, că trebuie să vorbești tot-d'auna în tonul, în care ar fi vorbită persoana, pe care o faci să vorbească și de aceea să-ți dai ostentă de a fi stăpân pe voce. Petrică, a venit mama! Să se pronunțe cu totul alt-fel ca: iubiți copiii! cât de mult v'am dorit!

Prin această schimbare continuă a tonului, narațiunea ta nu numai că capetă vietă, ci și vocea ta capetă flexibilitatea cuvenită, ce îți e indispensabilă, decât vrei să vorbești cu temei și pătrundere către ai tăi școlari.

În fine, caută să pui și acțiune în narațiunea ta. Și acesta o poți face, decât cauți să exprimi prin mâna și mișcarea corpului tău, acțiunile pe care le narez.

De pildă: Petrică, a sosit mama! trebuie pronunțat cu o mină, care să exprime cel mai înalt grad de bucuriă. Pe lângă acesta să nu aibi o pozițiune liniștită și să îți iei o ast-fel de pozițiune în care e de obicei un copil prin veselie despre întorcerea neașteptată a multă iubitei sale mame.

Ca materialu pentru convorbirea cu copiii mai propun încă explicarea unor ast-fel de tablouri, ce presintă pentru copii ceva atrăgător.

Bine înțelesu, că tōte tablourile au ceva atrăgător pentru copii, însă tot-d'auna unul mai mult de cât altul. Descrierea naturii celei pline de vietă, mai mult de cât reprezentarea celei fără de vietă; animalele mai mult, ca omenii, și ființele active mai mult de cât acelea, ce stau în neactivitate. Descrierea unei lupte între cocoși are pentru copii mai multă atracțiune, de cât prezentarea fe-

Merseră ei ce mai merseră, și ajunseră la munte. Acolo poposiră. Er decât vedură, că este vnatu mult și bun, se aședară acolo și își închelbășiră și un adăpost. Se deduiciseră, veți, la vnatu bun. Și ca să nu li-se întâmple vr'un neajuns, ei își făcură și rēndu: doi se duceau la vnatore și unul rămânea de îngrijea de adăpost și mai vedea și de a-le mncării, ca să fiă gata, când s'or întorce cei duși în vnatore.

Intr'una din dăle, când era de rēndu Strămbă-Lemne și gătea bucate pentru densul și pentru tovarășii, veni Tarta-Cotă Barbă-d'unu-Cotă, îi trase o palmă de-lu răpăci, îi mncă bucatele și-lu lăsă hăbăcu.

Acestu Tarta-Cotă era o stērpitură de om cu barba de un cotă, cu trup cu tot. Elu era arăgos, se ferescă Dumnețu! Nimenea nu scapa necicălitu de gura lui, care pururea fleoneănea. Umbla mai iute, decât o sfărlăză și nici nu-i prinleai de veste, când venea și se ducea. Tanșos ca un țințaru și cărcoșu de voie, nu se putea să nu pise elu în vr'unu chip

pe ori-cine întâlnea. Și apoi avea nise florii, de băga pe om în grōzele morții.

Când se desmeteci Strămbă-Lemne, ia pe Tarta-Cotă de unde nu e. Bucate, nici de lēcu și vasele întorse cu gura în jos. Se puse să gătescă alte bucate, iute, iute. Dăr nu mai fū destulă vreme.

Negăsindu verdețuri fierte, când se întorseră tovarășii săi dela vnatu, și audind ce pătise bietul Strămbă-Lemne, făcură hazu de densul și începura a-lu cam lua în zeflema.

Strămbă-Lemne înghiți rușinea, că n'avea încătō.

A doua dă rămase de rēndu Freacă-Pietre, ca să păzescă. Păți și elu dela Tarta-Cotă, patarama lui Strămbă-Lemne. Riseră și de densul tovarășii. Apoi mncară ce putură și ei, și se culcară.

A treia dă rămase de pază Dunăre Voinicul. Gătea și elu bucate ca tovarășii lui, îngrijea și elu de cele de prin prēja adăpostului; dăr se întorcea într'unu călcăiu și era cu ochii n patru. Când etă și Tarta-Cotă Barbă-d'unu-cotă. Elu credea, că are a face cu d'alu de tontoletele de

Strămbă-Lemne, ori Frēcă-Pietre, și veni drept la Dunăre Voinicul. Acesta mai iute, decât a-i gândi, unde își întorse mâna și cu dosul palmei îl isbi atât de tare, încât ameți pe Tarta-Cotă. Apoi Dunăre crepă un copacu mare, țin crăpătura căscată, ca o pană, băgă barba lui Tarta-Cotă în crepătură, și scoțându pana, copaciul veni la loc și țin de barbă strins pe Tarta-Cotă. Dunăre îl lăsă locului, se întorse la trebă și se puse a găti demăncarea fierândă, ca și când nu s'ar fi întemplată nimic.

Când se întorseră tovarășii dela vnatu, începură să ridă de departe, cu gându, că și Dunăre a pățitō dela Tarta-Cotă. Dăr când vedură mncarea fiertă și masa pusă, se rușinară.

— „Da ce, fātate, ție nu ție-s'a întemplată nimic?“ îl întrebă ei.

— Nimicu alta, răspunde Dunăre, „fără decât nu mai că am prinsu un vnatu și l'am pus la cotețu. Aidem să mncăm acum și apoi să vi-lu arētă“.

Se puseră la masă și riseră și-și povestiră felu de felu de snōve, ca să se veselăscă.

După ce se sculară dela masă merseră să vadă vnatul. Când colo se cruciră ca de altă aia, când nu zăriră nimic. Tarta-Cotă se făcuse nevădutu. Pasămite elu, totu smucindu în drēpta și în stānga, se sbăt, hătăl copacul până ce-lu scōse din rădăcină, și cu elu tirișu-grăpișu, bălăbăni și fugi acasă la densul.

Dunăre Voinicul nu se lăsă numai așa, ci porni cu tovarășii săi, ca să pue mâna pe clușenia pământului, stērpitura cea de om, spaima lumii.

Se luară deci după dăra ce făcuse copaciul, pe care-l tirise Tarta-Cotă și ajunseră la o gaură mare făcută în munte. Întrând ei acolo, dete peste Tarta-Cotă cu unu urciōru la cap și cu altul la picior. Ce vă gândiți, că era în acele urciōre? Apă vie și apă mōrtă. Dunăre Voinicul, ce-i trāsni lui prin cap, că numai puse mână și-i schimbă urciōrele. Puse pe celu dela cap la picior; er pe celu dela picior la cap. Apoi îl deșteptă dăcându-i:

— „Scōlă, stērpitură; voinicu, care dă dosul, să ne luăm la luptă drēptă, decât ești om de omenia!“

luritelor specii de găini. De sigur, că pe acestea le vor privi copiii cât-va timp cu multă plăcere, însă îndată se vor sătura de acesta. La privirea luptei dintre cocoși vor întârzi mai mult și ori ce repețire le va fi bine venită.

Totul ce s'ar dice despre narațiune, are valoare și pentru explicarea tablourilor. Dacă vrei să-ți atragi copiii, atunci să ai în vedere cu privire la ele aceleași observațiuni, pe care ți-le-am dat cu privire la celelalte.

Ași pute să-ți spun mai multe asupra amendorora, decât simți însă îmboldire, ca să-ți atragi copiii prin narațiune și explicare de tablouri, atunci le vei învăța însuși, fără ca să ți-le mai spun eu.

Despre sămănături, seu cereale.

de I. Georgescu.

Cum se prășește cucuruzul?

(Fine.)

— Țertă, că te întrerup bade Tomo! Pe ce vreme puneți D-Voștră cucuruzul?

— Precum umblă și primăvera, d-le învățător! Când se face primăvera mai de timpuriu și cucuruzul îl punem mai de timpuriu, Țertă când se face primăvera mai târziu și cucuruzul îl punem mai târziu. Datina e pe la noi, ca Sân-Georgiu se apuce cucuruzul sămănat.

Înainte de a ne apuca de arăt, cercăm cucuruzul de sămăntă, ca să vedem răsare? Spre scopul acesta punem într-o oală de flori bone numerate, ca să vedem cum răsar toate. Dacă răsar toate e semn, că cucuruzul de sămăntă e bun, atunci ne apucăm de arăt și ce arăm până la amădi, grăpăm și 'lă și punem cu mașina, căci într'un an ne am păcălit: am tot arăt și grăpat o săptămână, ca să nu pierdem atât timp cu pusul, Țertă a dat Dumnezeu o căldură de s'au uscat locurile arate și grăpate, încât cucuruzul pus a stat ca în coș v'r'o două luni, căci atâta nu plouase.

În anul acela nici n'am prea avut cucuruz așa mult; de atunci am Țertă: știu eu bine, că asta n'o mai fac să las locurile arate, atâta timp nepuse cu mașina.

— Câte arături faceți D-Voștră pentru cultura cucuruzului bade Tomo?

— Una, câte se facem!

— Dacă aveți câmpul împărțit în trei hotare, se faceți o arătură de toamnă, bade Tomo, și nu veți uita ce cucuruz veți prăsi!

— Mă miram eu de ce popa nostru ară tot-deuna de toamnă cucuruz, pe semne a cetit și el în v'r'o carte despre acesta. Ei lasă în pace, că nici eu nu mă las, până nu fac și pentru cucuruz două arături: una toamnă și alta primăvara.

De câte ori săpați D-Voștră cucuruzul, bade Tomo?

— De două-trei ori, precum umblă și

timpul! Întăi săpăm cu mașina de săpat printre rânduri și cu sapele de mână pe rânduri; tot așa și a doua-ora; a treia-ora însă punem numai cormanele la mașina de săpat și adunând țărina pe lângă fire, le îndreptăm.

— Ce mai prăsiți D-Voștră printre cucuruz, bade Tomo?

— Printre cucuruz mai prăsim: lobenițe seu bostani, fasole și cânepă de toamnă, Țertă nu știu din ce pricină, că lobenițele pe la noi nu se prea fac, cum am vădit că se fac prin țera Oltului.

— Ascultă bade Tomo! să te învăț eu cum se prășesc lobenițe de cele mari, de cari d'abia se poți ridica una de la pământ. Când se adună țărina lângă cucuruz, le sapă de a doua seu treia-ora, și dacă se feresc curpenii de lobenițe, le rupem florile cele galbene dela curpeni, decât au mai multe și nu lăsăm decât una două; tot așa facem și cu crengile de pe delături și cu verfurile curpenilor. În urma acestei lucrări numim plivitul curpenilor, totă puterea acestora se adună în cele două flori, din cari apoi se dezvoltă nisce lobenițe foarte mari.

Ai băgat D-Ta de sămăntă, bade Tomo, cum rodesc cucuruzul?

— N'am prea avut așa de grijă d-le învățător!

— Firul de cucuruz nu poate rodi până ce nu-i ese și înflorește spicul. Când i înflorește spicul, cade florea pe lângă foile cocenului și le face de rodesc seu legă, cum Țertă D-Voștră. Dacă bate vântul florea în altă parte, seu e secetă, când înflorește cucuruzul, atunci nu poate rodi seu lega bine și rămâne mult sterp.

— Măi multe mai știți D-Voștră! Bine a Țertă cine a Țertă; „nu-i sărac cel ce n'are tată și mamă, ci cel ce n'are învățător”. Și tot mai sunt unii părinți întunecați la minte, de nu-și dau copiii lor la școală se învețe carte, ca să știe natura lucrurilor, ce n' toate Țertă sunt cu ele și printre ele. Țertă lasă n' pace, d-le învățător că „cine nu învețe la tinerețe, va plânge el la bătrânețe”.

Să te mai întreb de una, d-le învățător?

— Poftește, bade Tomo!

— În care pământ îi mai priesce la cucuruz?

— Cucuruzului îi mai place în pământul humos, decât gras, precum e la șesuri și lunci, fiindcă el este cel mai puternic între sămănături, de aceea și nutreământ îi trebuie mai mult.

Locul de o găletă sămănată cu cucuruz, ne dă câte un car mare de cucuruz, din care esă 6—7 gălete de bone. Locurile sămăntate cu cucuruz sărăcesc mai tare, de aceea să lasă n' ogor, seu să sămăntă în anul următor cu măzăriche, orz, seu napă.

— Ore mai face-se ceva din cucuruz, afară de făină, d-le învățător?

— Să mai face săsată, decât se macină cucuruzul mai mare, și se mai ferbe și vinarșu seu rachiu, cum Țertă D-Voștră.

Din viața animalelor.

Orbirea cailor.

Nu este proprietarul căruia nu i s'ar fi părut extraordinar, că dintre toate animalele domestice, calul este mai supus la boala de ochi, și că el orbesc mai curând.

Sunt patru cauze, cari motivează boala de ochi la cai. Cea dintăi este corlata înaltă pentru fână. Mai în toate grajdurile, ea este așezată de-asupra ieslelor, la o înălțime de unde calul trebuie să tragă fânul, de prin schițele cu gâtul întins și capul ridicat. Aci se întimplă foarte adese, ca un pău să cadă în ochiul calului, și fiindcă în iarbă se află multe plante ghimpose, seu cu scaiuri, aceste se prind de ochiul calului așa de tare, că toate lacrimile, ce pot produce ochiul, nu sunt în stare a-le arunca în afară. Necesarmintă urmază din acesta o inflamațiune, care are de consecință pierderea ochiului, mai ales, că tratamentul calului mai niciodată nu este rațional, ba chiar adese ori barbar.

A doua cauză este eshalatiunea tare și iute, ce se formează în grajduri. Compuțarea gazului de amoniac, care irită ochiul omenesc, și-l silește a lacrima, trebuie fără îndoială să cauzeze un rău mare și calului. În decunul se răspunde la această aserțiune prin argumentul că: calul este deprins cu această eshalatiune. Noi putem afirma, că această este foarte falsă. Aci este loc a atinge o a doua cauză, care influență nu se poate tăgădui, este cestiunea luminei. Ori și cine știe, că vederea calului este cu multă mai dreaptă decât ale altor animale, și că prin urmare este absolut necesar, ca și locuința să se fiă conformă cu această dispozițiune naturală a lui. Din nefericire, dispozițiunea luminei în cele mai multe grajduri este lipsită de orice raționament. În unele lumina vine numai dintr-o parte, calul este silit a avea un ochi în constantă lumină, pe când celălalt se află în umbră. Această nepotrivire slăbește însă amândoi ochii. În altele lumina vine din dăretul calului, și el este silit a se uita continuu în întunecut, ceea ce este contrar naturii sale, și produce o orbire în momentul când scoțându-l, îl espunem la lumină multă mai tare.

Pentru aceea este indicat, ca grajdurile să primescă lumina din sus, decât nu prin un acoperământ de sticlă, Țertă cel puțin prin ferestri așezate cu multă mai sus, decât capul calului, cătră care calul trebuie a fi întors cu capul. În tot cazul grajdul trebuie a fi luminat foarte bine, el trebuie să aibă totă lumina zilei, căci calul nu este un animal de

noapte și de întunecut; întunecutul care face bine vitelor puse la îngrășat, i produce un rău simțitor.

În câtă privește exhalatiunile gazeose pe cari unii cred imposibil de a le înălțura, noi susținem, că ele pot foarte ușor a fi depărtate, îndată ce vom stăruia ca în grajd, să fiă în continu perfectă curățenie, ceea ce se poate constata în unele grajduri bine întreținute, unde impresiunea rea gazosă, de care am vorbit mai sus, nu se simte de loc.

Pentru a avea atar grajd este însă indispensabil, ca podelele să fiă ast-fel construite, ca să se scurgă imediat ori ce lichid, și ca ele să fiă din materialuri, cari nu-l absorbă, pentru-ca să nu se formeze în grajd cuiburi de mirosuri grele.

A treia și cea mai principală cauză a rului sunt ochilarii aplicați la căpețele cailor. Inventatorul acestui instrument de tortură a bieților cai se cuvine un etern dispreț. Se știe, că ochii calului stau în pozițiunea unui unghiu ascuțit cătră cilanul nasului, și că calul are un cerc vizual cu multă mai mare, decât acela al omului. Pentru-ca să se potă sustrage de la vederile calului obiectele, cari ar pute să-l spariă, s'au inventat ochelarii, care au de scop a opri pe cal de a zări obiectele, ce s'ar afla în cercul seu vizual. Dispozițiunea ochiului unui cal nu este conformă cu această invențiune, și din această cauză el se află într-o continuă sfortăre a vederilor sale.

Inventatorul ochelarelor a luat de basă ochiul omului, fără să fi studiat construcțiunea acelu a calului.

A patra și ultima cauză este biciul. Cât de numeroase sunt lovirele, ce un cal primește peste ochi, știm, că de multe ori ele nu sunt voluntare, Țertă pentru aceasta ele nu sunt mai puțin periculoase pentru cai. În această privință nu este mult de Țertă, înălțurarea rului este de tot ușor, suprimându biciul, care mai mult se mai puțin astăci nu mai are loc a fi, și înlocuindu-l printr-o vară scurtă seu prin nisce biciuri scurte, precum se usiteză astăci deja în Rusia, care în această materie este cu multă mai înaintată decât multe națiuni culte, căci ea a suprimat mai de mult ochelarii de la căpețele cailor și ei nu se află pentru aceea mai rău, ba putem afirma, că orbirea cailor în Rusia este cu multă mai puțin răspândită, de cât în alte țeri.

P O V E Ţ E.

Leacă în potriwa putredirei perilor și merilor. Putredirea fructelor a luat de câți-va ani o întindere așa de mare în câtă trebuie, decât vrem să scapăm recolta, să oțăm mijloace de a combate bola aceasta. În Iunie, s'au chiar din Mai,

— „N'am vreme de lupă acum”, răspuse Tarta-Cotă, „mi-e somn și voi să dorm”.

Nu că Tarta-Cotă se codea de luptă, ei vră să-și ridice de densii, pentru că se sumețea în puterea lui.

După ce-l mai deșteptară încă odată Țertă, că este fricos, el le răspuse:

— „Dacă voi sunteți voinici și nu nisce mișei, loviți-mă pe rând, ca să știu cu care din voi să mă lupt, care decât este mai vrednic”.

— „Noi nu ne luptăm cu dușii după lume”, îi duse Dunăre Voinicul, „școlă și nu mai umbla cu soția, cum ești tu învățat”.

— „Eu vă dau voie să mă omoriți, decât puteți și sunteți voi voinici; Țertă de nu, sunteți balele dracului, niște bun de gură și niște codaci de trebă”.

Dunăre nu mai pută suferi ocările lui Tarta-Cotă și vădu, că nu e chip a se lupta cu densul, puse pe Strămbă-Lemne să-l lovească el întâi. Acesta îi dete una cu sete; Țertă Tarta-Cotă îi răspuse:

— „Dă mai bine, tontolete, ce ești;

căci lovitura ta nu fi nicăci o pișcătură de purece măcar”.

Se minunară toți de atâta țără pe o ast-fel de lăpădătură a firii și puseră pe Fracă-Pietre, ca să-l lovească și el. Dete și acesta, de credeai, că Tarta-Cotă are să între în pământ; Țertă el, așa! nici habar n'avea, ci îi răspuse și lui somnoros și fără măcar să deschidă ochii:

„Lovite-ai cu capul de toate pietrele, om de nevoie, ce ești. Învață-te a da cum se dă. Lovitura ta o s'ar ca o pișcătură de purece”.

Să îndârjiseră acum vitejii, vădu cum îi ia în ris o stăpătură și pocitură ca aceea, pe care o aveau dinaintea ochilor și fără să se ridice de jos începură a se lua la luptă. Și unde mi-se puse neiculă, el Dunăre Voinicul și când îi dete una d'alesănătoșele, odată sări Tarta-Cotă drept în sus, Țertă cădu numai de cât și strigă:

— „Mai mâncat friptă, păgânule! Stai-măi, Țertă oi arăta eu Țertă acum!”

Și luându urciorul pe care-l avea

la căpătăi, bēu dintr'ensul. Ce credeți, că mi-ți bēu, boeri d-vostre?

În urciorul ce-l avea la căpătăi era apă vie și în cel dela picioare apă mōrtă.

Dunăre Voinicul, schimbându-i urciorele, Tarta-Cotă bēu apă mōrtă, credu că bea apă vie.

Simțindu că are să se sfârșescă și să se ducă pe lumea cealaltă, strigă cu grai de mōrte:

— „Tu mi-ai venit de hac! Te jur pe ce ai în pept, tu să-mi iei și fata de soție, căci știu bine, că vei pute să o aperi de rele”.

Țertă și-și dete sufletul.

Când se duseră la sălășul lui Tarta-Cotă, bunurile de pe lumele găsiră ei acolo. Țertă la toate aste bunuri, fata lui le punea vērful. Era așa de frumosă și de dragălaşă, încât se perdeea cu firea cel ce o privea. Darămite când auți ea de mōrtea tātănsu, unde mi-se porni pe un plâns de ar fi înduoșat chiar pietrele și lemnele. Și nimenea nu o pută potoli, fără decât numai Dunăre Voinicul, pe care ea, după

ce îngropă pe tată-său, îl alese de bărbat și se cunună amândoi. Totu celălalt cuprins al lui Tarta-Cotă, îl împărțiră între densii Strămbă-Lemne și Fracă-Pietre. Țertă Dunăre Voinicul se alese cu fata, care luase din casa părintescă numai o minge a ei, Țertă dela nașu-său.

Și plecându cu densa la sihastru de tată-său, acesta muri și învia de bucurie, când îi vădu pe amândoi, ca o păreche de telegari d'ei bun, dându-i țărcole. Veți de nici el nu mai văduse în viața lui așa frumusețe.

Țertă densa trânti jos minge și odată eșiră ca din pământ nisce palaturi, imobile numai cu aur, cu rubinuri și cu smaranduri, și strălucea de-ți lua vădu. La sōre te puteai uita, Țertă la palaturile aste ba.

Și trăiră în fericire și în frica lui Dumnezeu, până la adăncă bătrânețe și ori fi trăind și aci, de nu or fi murit.

Țertă eu încălecai p'o șea ruginosă, spuindu-vă o poveste mincinosă.

undele s'acoperu cu pete cenusii... rope negre, cari se ivescu pe fa-

Caria graului. Caria graului este ciupercă parazită, care seamăna cu

Mijlocu de a face coperisul se... u se mai aprinda. O gazeta din Ca-

MULTE SI DE TOATE

Unu obicei curiosu in Belgia.

In Belgia, cum mai in tote terile de... opusu si din centru ale Europei, canii, cari

ruciore, sute, in pietele mari. Te asurdescu

Inse este aci unu soiu de mania cãtrã

Zapisulu Tiganelui.

Unu Tiganelu avendu trebuintã de banu

Onoraru mediculu de casa.

In orasulu Palma de pe insula Malo-

Acesta se 'ntempla septamãni, ba chiar

Devine inse forte inganduratu, candu

Vedemu din acesta, ca aici au medi-

Calendarulu septemanei.

Calendar table with columns: Dilele, Calend. Iul. v., Calend. Gregor.

Targulu de rimãtori din Steinbruch.

La 2 Iulie n. 1894 Starea rimãtorilor a fostã de

Se notãza marfa: ungurãscã veche.

Marfa țerãnescã grea dela 42 1/2 pãnã

Bursa de mãrfuri din Budapesta. din 11 Iulie n. 1894.

Bursa din Bucuresti din 10 Iulie n. 1894.

Cursulu losuriloru private din 11 Iulie 1894.

Domnii abonenti, cari incã nu si-au reînõitu abonamen-

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Prețurile cerealeor din piãta Brașovù.

Table of grain prices in Brașov with columns: Măsurã sãu greutatea, Calitatea, Valuta aus-

Cursulu la bursa din Viena.

Table of exchange rates in Vienna with columns: Valuta aus-

Cursulu piãței Brașovù.

Table of market prices in Brașov with columns: Valuta aus-

Proprietaru: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Gregoriu Maiorù.

De vëndare

O Casã de varã

in Brașovù.

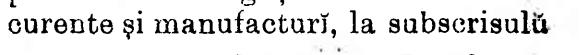
La locu frumosu. - Intre mirosu de

brãdetu și de câmpu. - Loculu celu mai

potrivitu pentru a face cura lui Kneip.

Informațiuni la Administrațiã „Gazetei

Transilvaniei“.

UNU ÎNVETACELU din casã

bunã și cu testimoniu bunu se

primește in neguțãtoria de mãrfuri

curentu și manufacturu, la subscrisulu

George Baciu,

Orăștie.

Dr. Sterie N. Ciurcu

VIENA, IX Pelikangasse Nr. 10

Cabinetu de consultațiune cu celebri-

tãțile medicale și cu specialiștii dela facul-

tatea de medicinã din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

2. Ganz seid. bedruckte Foulards 75 kr. bis fl. 3.63 p. Met. (ca 450 versf. Disposit) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 fr. bis fl. 11.65 per Meter — glat, gefreift, farriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versf. Qual. und 2000 versf. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei in die Wohnung an private, Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. und Postkarten 5 fr. Porto nach der Schweiz.
Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.**

Licitațiune.

Comuna bisericească gr. or. Tohanul-nou, din comitatul Făgărașului, cercul Brană voește a clădi încă în anul acesta unu edificiu nou de școlă, după planul aprobat de Prea Veneratul consistoriu arhidieceșan.

Spre scopul acesta se va ține licitațiune minuendă la fața locului pe ziua de 5 Augustu n. a. c. la 11 ore a. m., începându, dela suma de 3500 fl. Comuna dispune de pietra

necesară și de lemnele de coperiș, ăra de cărămidă și vară numai în parte. Planul și condițiunile de clădire se pot vedea la cancelaria oficiului parochial din loc.

Doritorii de a lua în întreprisă această clădire, se invită a-se presenta la ziua sus arătată la tața locului, avându a depune și unu va diu de 10⁰/₀.

Tohanul-nou, 5 Iulie 1894.

COMITETUL PAROCHIALŪ
(Törösvár.)

462,2—2

Apa minerală de Borszék (Borviz)

regele tuturor apelor minerale.

Pentru escelele sale proprietăți a primit la expoziția universală din Budapesta, Viena, Triest și Paris medalia de argint și aur și diplome de distincțiune. — Din cauza conținutului abundant de acid carbonic, liber și semilegată este singura apă, care se poate transporta fără de a suferi vre-o scădere în putere, în gustul ei bun și în facultatea ei rectorie. Se poate aplica cu efect foarte bun, ca APĂ VINDICĂTORE la anemie, nervositate, la conturbări de digestiune și în general la orice perturbațiune interne.

Prin gustul său cel plăcut și bogatul conținut minerală această apă amestecată, cu vin e recunoscută ca o beutură plăcută și rectorie superioară altor ape minerale.

Se află de vândare în UNICULŪ DEPOSITŪ principalu alu subscrișilor, această apă escelentă și indigină,

atât din isvorul „principalu” cât și „Kossuth” en gros și en detail,

cu prețu convenabilu.

Accentuându, că numai în depoul nostru se pot căpi sticle provezute cu etichete și conținut nefalsificat, despre ceea ce se garantază,

Administrația generală a apelor minerale dela Borszék

LAZAR și VERZAR
BSAȘOVŪ.

430.9—12

Fabrica de lucrări de Cement.

Primesce comande de ori și ce lucrări de **asfaltu**, precum **pardosala** de biserică, Coridore, Verande, odăi de bar, spalatorii, entreuri și fântâni săritore etc. cu **asfaltu**, **granitu**, **betonu**, **Cementu** sau **table de mosaic**.

Metru cuadrat cu prețurile următoare:

Asfaltu dela	3 fl. 80 cr.	până la 5 fl. — cr.
Granit-cvarz dela	2 " 60 " " " 5 " — "	
Table de mosaic dela	3 " 20 " " " 4 " 50 "	
Table de cement vâpsite 2 " 50 " " " 3 " 80 "		
Beton neted, 8 centim. grosime	1 " 80 "	
Beton neted în forma cubică	2 " — "	
Beton neted 10 centim. grosime	2 " — "	
Beton în forma cubică	2 " 20 "	
Vinde table de cementu metru cuadrat dela 1 " 80 "		

pauă la 2 fl. 60 cr.

Ține depositu de table pentru urlœ, stavile pentru cana-luri, petri de pardosit trotuaru.

La comande efectuasă și monumente de marmură imitată de ori și ce mărime și colœre cu garanție.

Comande se primesc și mostre se pot vedea la

Stefan Haintz

Brașov, strada Năstipului de sus Nr. 7.

și la firma **R. Schmidt & Comp.**

strada Porții Nr. 27.

2—5

Dintre tôte hărtiile pentru țigaretē este recunoscută de cea mai bună hărtia de țigaretē veritabilă franțuzescă

„Le Gloria“

fabricațiunea d-loru

JOSIFŪ BARDOU & FILS
în PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aur, 16 diplome de onœre marī, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care în fineță și bunătate întrece tôte celelalte hărtii de cigarete ce există.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, decă fiă care cărticică pœrtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginele netede seu crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă într-o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpœtat în Brașov în tôte marchetăniile și bęcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitantū mai bunū de tutunū.

24.—52.

Celū mai renumitū, ca bunū și sănœtosū surogatū la cafea.

Se capœtă în tôte locurile.

Neapăratū de lipsă pentru fiă-care

Sel. Kneipp

De autorități medicale recomandatū pentru femeī, copii și cari suferū de stomacū etc.

1/2 Kilo 25 cr. (50 filerī). familie și consumator de cafea este

Cafœua-Malz a lui Kathreiner Kneipp

cu gustū de cafea bœne.

Importantū pentru fiă-care găzdœie și mamă!

Sănœtatea și bună starea materială a familiei atœrnă dela femeī și mamă. Lorū ne adresămū pentru esaminarea și introducerea Cafelei-Malz Kathreiner Kneipp. Este celū mai bunū, mai naturalū și sănœtosū surogatū la cafea. Nicī o femeī se nu mai rămœ indiferentă față cu această cestiune. E o însemnătate mare pentru sănătate și economiă. Pentru prima ôră se oferœză unū productū indigenū, ca o cafea foarte sănœtosă pentru familiă. Are gustū bunū, e foarte nutritœre. Kathreiner Kneip Malz cafea ca surogatū păstrœză aroma cafelei. La începutū s'adaugă a treia parte și după gustū și necesitate mai multū. Ce economie mare dœr față cu tôte surogatele usitate până acuma, cari suntū stricăciœse sănătății, neconsumabile și numai mijlocū de a da colœre. Fie-care găzdœie scie bine, că

cafeua bœută fără surogatū este curatū otravă, causœză dureri de nervi, dispoziție de apoplexie, tremurare de mâni etc. Ce bunătate mare pentru ori și cine, că pe lângă calitățile arătate mai sus, depărtœză efectele stricăciœse ale cafelei. Reușita ceamare dela introducerea lui este cea mai bună dovadă pentru acesta.

Cafœua-Malz a lui Kathreiner Kneip se fabrică așa de escelentū încâtū ajunge numai a se măcina laolaltă cu cafeua și a se prepara ca de obicei. Pentru bolnavi, persœne slăbite, cu deosebire pentru copii nu există altă hrană mai bună ca Malz-cafeua măcinată, 5 minute fœrtă, scursă, cu miere (orī zaharū) indulecită, cu lapte amestecatū și așa servită. Este lucru de consciință pentru fie-care mamă a face încercare.

NB. Pentru a se feri de imitații, la cumpœrare se se bage bine de sēmă, decă este numele

Kathreiner.

Cafœua, care s'ar vinde nepachetată, seu în pachete imitate spre a amăgi pe cumpœrator, se se respingă.

326,7—10